

Zsebeti

HÍRADÓ

XX. ÉVFOLYAM, 7. SZÁM

ARA: 1,50 FORINT

1976. FEBRUÁR 14.

Az ötödik ötéves terv nemzeti ügy

Kádár János beszéde a budapesti pártaktíván

Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára ellátogatott a budapesti pártbizottságra, a Május 1. Ruhagyárba, majd a VIII. kerületi pártbizottság székében pártaktíván találkozott a főváros és a kerületek párt-, állami és társadalmi vezetőivel.

A Központi Bizottság első titkárát a budapesti pártbizottság székében Kátona Imre, a Központi Bizottság tagja, a budapesti pártbizottság első titkára fogadta, s tájékoztatta a főváros gazdaságának fejlődéséről, a párt-szervezetek tevékenységéről. Kádár János megbeszélést folytatott a pártbizottság titkárával, a végrehajtó bizottság tagjaival, s elismeréssel szolt azokról az eredményekről, amelyeket Budapest dolgozói a IV. ötéves terv teljesítésében, az V. ötéves terv sikeres végrehajtásának előkészítésében elértek.

Kádár János ezután — Kátona Imre társaságában — a Május 1. Ruhagyárba, a Józsefváros egyik legnagyobb üzemébe látogatott el. A program tájékoztatóval kezdődött, a gyári vezetők beszámoltak az elmúlt esztendőök számottevő eredményeiről. A fejlődés nem csekély: a túlnyomórészt nőket foglalkoztató üzem termékeit a Szovjetuniótól Kanadáig ma már 30 országban ismerik. S hogy kedvelik is a vásárlók a ruhagyár kabátjait, sportruházatit cikkeket, arra csak egyetlen adat: a IV. ötéves terv esztendeiben a gyár tiszta nyeresége elérte a 670 millió forintot.

A Központi Bizottság első titkára megtekintette az üzem néhány részlegét, köztük a textilszabászatot, a szörme- és bőrfeldolgozót, s járt több gépteremben. Előzőzött a munkaadoknál, szalagoknál, kezelt szoritott az üdvözlésére összegyűlt munkásokkal, művezetőkkel. A látogatás alkalmával Kádár János találkozott a gyár szocialista brigádjainak vezetőivel, akik részletesebben is beszámoltak életükről és — gondjaikról sem hallgatva — eredményeikről.

A több mint négyórás gyári programot követően Kádár János, a VIII. kerületi pártbizottság székében ment. A székében tartott pártaktívát Szabó István elnöki szavai nyitották meg, majd Kátona Imre szolt a főváros dolgozóit előtt álló feladatokról. Szavai után — nagy taps közepette — Kádár János emelkedett szólásra.

A Központi Bizottság első titkára részletesen beszélt az ország belpolitikai helyzetéről. Szolt arról, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának határozata, a párt új programnyilatkozata rövid és hosszú távra kijelölték a feladatokat: az országgyűlési választásokon népünk kifejezte egyetértését a párt alapvető törekvéseivel, a fejlett szocialista társadalom építésének programjával. A munkásosztály, a dolgozó nép sikeresen befejezte a IV. ötéves tervet, és bizakodva megkezdte az ötödik ötéves terv végrehajtását. Behatóan elemezte a negyedik ötéves terv teljesítésének, az ötödik ötéves terv kidolgozásának körülményeit. Rámutatott, hogy az eddigi legjobb és legtervszerűbben teljesített ötéves tervet hagyjuk magunk mögött, és méltán büszkéek lehetünk rá, hogy meglehetősen bonyolult világgazdasági helyzetben olyan ötéves tervet dolgoztunk ki, amely biztosítja a szocialista építés töretlen fejlődését, társadalmunk magasabb színvonalra emelését. — Ennek kap-

csán is bebizonyosodott — mondta —, hogy az ösztinte szót várják, megértik és becsülik az emberek. A közvélemény értékelte, hogy a párt és a kormányzat ösztintén szolt a megváltozott világgazdasági helyzetből ránk háruló gondokról, a termelői és fogyasztói árákról. Az ösztinte szó nagy erőt adott: a nyíltság eredménye a reális, bizakodó hangulat, a politikával való általános egyetértés, cselekvőkészség.

Elismeréssel beszélt az 1976. év első hónapjának tapasztalatairól, az ötödik ötéves terv végrehajtásának megkezdéséről, a pártbizottsági ülésekről, taggyűlésekről, a kormány végrehajtási intézkedéseiről, a minisztériumi aktívákról. Aláhúzta annak fontosságát, hogy az ötödik ötéves tervtörvénnyel összhangban, hasonló jó szellemben folytatódjék a tanácsai, a vállalati, a szövetkezeti tervek kidolgozása. Minden erőt az ésszerűbb, hatékonyabb, takarékosabb gazdálkodásra, hazai és nemzetközi lehetőségeink jobb kihasználására kell összpontosítani.

— Terveinket ugyanolyan egységben és határozottsággal kell végrehajtanunk, mint

Kádár János a Május 1. Ruhagyárban

amilyen egységben és határozottan kifejeztük egyetértésünket. Most az általános egyetértés mellett a konkrét intézkedésekben és a feladatok gyakorlati végrehajtásában is meg kell teremteni az egyetértést. Terveink gyakorlati végrehajtásának ez a szakasza pártunk politikájának, vezetőképeségének, tö-

megbefolyásának a próbája lesz egyben. Meggyőződésünk — hangsúlyozta —, politikánk fő irányvonala, a párt tömegkapcsolatai és demokratikus munkatílusa hozzásegít majd ahhoz, hogy ezt a próbát is jól kiálljuk.

A pártban ez évben lezajló, (Folytatás a 8. oldalon.)

Az FKP XXII. kongresszusa

Georges Marchais előterjesztette a központi bizottság beszámolóját

A Szajna egyik szigetén, Saint Ouen sportszarnokában tartotta az FKP XXII. kongresszusát. A tanácskozáson az FKP 98 föderációjában megválasztott 1700 delegátus vett részt. Nyolcvanhárom külföldi testvérpárt küldöttsége és sok vendég volt jelen. A napirenden két kérdés szerepelt:

1. „Ezt akarják a kommunisták Franciaország számára”, Georges Marchais főtitkár beszámolója;

2. A párt vezető szerveinek megválasztása.

A kongresszust Jean Garcia, Seine-Saint Denis megye párttitkára nyitotta meg, üdvözölte a küldötteket és a testvérpártok képviselőit. Az előkészebe beválasztották a párt politikai és központi bizottságának számos tagját, ifjú- és veterán harcosokat, köztük Aragont, a francia költőfejdelmet.

A csarnokot a kongresszus emblémájával — Fernand Léger színpompás virágjának gigantikus képével — és a következő jelszóval díszítették: „Demokratikus úton a szocializmus, szocializmust Franciaország számára!”

A központi bizottság három részre tagolt beszámolóját a párt főtitkára négyórás beszédeben ismertette.

Georges Marchais kifejtette, hogy az FKP a munkásosztály pártja, népi párt és nemzeti párt. A párt politikájáról bevezetőül kijelentette: — Meg kell változtatni a társadalmat, ez az ország helyzetének elemzéséből fakadó fő következtetésünk. — Kijelentte, hogy több mint 16 millió dolgozó szegénységben él, hogy az életfeltételek mindinkább leromlanak, hogy a nemzetgazdaság hanyatlal. A gazdaság kapacitásának harmada kihasználatlan az ipar negyedét külföldi tőke ellenőrzi. Az államadósság növekszik. A parasztok sorsáról Brüsszelben a Közös Piac székelyén, a frankról Washingtonban döntenek, és ha a nép nem vigyáz, az ország jövőjét Luxemburgban vagy Bonnban határozzák meg az atlanti Európa reakciós erőinek és multinacionális trösztjeinek vezérekai. A kommunisták eluta-

sítják a dolgozókra hárított terhet, az önkényt, a nemzeti szuverenitásról való lemondás giscardista politikáját. A demokratikus szabadságjogok kiterjesztéséért és a nemzeti szuverenitás megvédelmezéséért harcolnak.

A beszámoló elemezte a válság jellegét, amelynek okaként megállapította: — Egy szűk körű, de nagy gazdagsággal és hatalommal rendelkező kaszt uralma az egész nemzeti élet felett. — Kifejtette, hogy a francia társadalom 25 nagy pénzügyi és ipari csoport uralodik, amelyeket alig 250 ember irányít. Közülük mintegy harmincan állnak a leghatalmasabb csoportok élén. A nagytőke emberei, az ország urai. Profitjuk öt év alatt 83 százalékkal nőtt, a dolgozók vásárlóereje viszont stagnált vagy csökkent. A válság nem egyszerűen a rendszer rossz működéséből, hanem magának a rendszernek a lényegéből fakad.

A beszámoló elemezte a nemzetközi helyzetet és az imperializmus stratégiáját. Rámutatott arra, hogy — mint a helsinki értekezlet eredménye is bizonyítja — a tőkésországok rákényszerültek a békés egymás mellett élésre, a szocialista országokkal. Az amerikai imperializmus azonban folytatja erőfeszítéseit, hogy a fejlett tőkésországokat beillesse az atlanti tömbbe. Már nem lehet szó az ötvenes évek atlantizmusáról, mert megváltoztak az erőviszonyok. A mai francia kormány azonban „új atlantizmus” felé vezet az országot. Ez megnyilvánul ipari, technológiai, energetikai, kereskedelmi, pénzügyi és katonai téren egyaránt.

Marchais hangsúlyozta, hogy az imperialista törekvések támogatást kapnak Pekingtől is. — A kínai vezetők — mondotta — mindennapos támadásai célpontjává tették a nemzetközi enyhülést, az Egyesült Államok és Zaire oldalán állnak az angolai néppel szemben, jó barátságban vannak Pinochettel. Az amerikai csapatok ázsiai és nyugat-európai jelenléte mellett foglalnak állást, támogatják a nyugatnémet imperializ-

mus ultráit, a trösztök kis Európájának politikai és katonai unióját akarják. A legélesebb agresszivitást tanúsítják a Szovjetunióval szemben.

Marchais kiemelte, hogy ez a kínai politika ellentmond a népek, köztük a kínai nép érdekeinek, és így veszélyes politika; nemcsak az imperializmus malmára hajtja a vizet, de a világbékét fenyegető helyzetet is teremthet.

Út a szocializmushoz

A főtitkár hangsúlyozta, hogy az FKP, hagyományaihoz híven, minden erejével küzd Franciaország függetlenségéért, szuverenitásáért. A párt felhív minden demokratát, minden hazafit, legyen részt ebben a nemzeti küzdelemben.

A beszámoló második része hangsúlyozta, hogy az FKP szocialista Franciaországért harcol, ez a cél megfelel a néptömegek vágyainak. A párt meg akarja nyitni Franciaországban a demokrácia új korszakát. A kulcs ehhez: a szabadságjogok védelme és kiterjesztése, harc azért, hogy maguk a dolgozók csinálják a politikát, ők igazgassák az országot. A küzdelem a gazdasági, a szociális, a politikai demokráciáért folyik.

A burzsoázia, amely 1789-ben a szabadság nevében hozta létre hatalmát, ma a szabadság ellensége. A „liberalizmusról” szoltó fecsegésekkel párhuzamosan a munkásellenes rendőri elnyomás még brutálisabb lett. A nagyburzsoázia minden eszközzel szembeszáll az igazi demokrácia programjával — mondotta Marchais, ismertette az elnyomás franciaországi, amerikai, nyugat-németországi, chilei, iráni, dél-afrikai, brazil, indonézai, dél-koreai, izraeli, spanyolországi és más példáit. — Számunkra — folytatta — a szocializmus és a szabadság elválaszthatatlan. Harcunk a szabadságért nem naiv idealizmusból fakad. Ez osztályharc a nagyburzsoázia ellen.

Marchais hangzott, hogy a demokrácia útján nem lehet előrelépni anélkül, hogy meg

(Folytatás a 2. oldalon)

A Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának meghívására látogatást tett Görögországban a Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége, Gyenes Andrásnak, a Központi Bizottság titkárának vezetésével.

Az MSZMP küldöttsége megbeszéléseket folytatott a Görög Kommunista Párt vezetőivel. Az ösztinte, elvtársi légkörben lezajlott megbeszéléseken a GKP képviselőtársaság részt vett Harilaosz Floracisz, a Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, Antoniosz Ambatielosz, a politikai bizottság tagja, Kosztasz Vulgaropoulosz, a szaloniki városi pártbizottság titkára és Oresztisz Kolozov, a KB munkatársa.

A Görög Kommunista Párt küldöttsége tájékoztatást adott a párt erejének és tömegbefolyásának növekedéséről, a munkásosztály egységének, az antiimperialista és monopóliumellenes erők összefogásáért folytatott tevékenységéről abban a küzdelemben, amelyet a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért, és a társadalmi haladásért folytatnak.

Az MSZMP küldöttsége nagyra értékelte a görög testvérpárt nehéz feltételek között vívott küzdelmének eredményeit, és kifejezte a magyar kommunisták szolidaritását a Görög Kommunista Párttal, a társadalmi haladásért harcoló valamennyi görög haladó erővel.

A magyar pártküldöttség ismertette az MSZMP XI. kongresszusa határozatait megvalósításának, a fejlett szocialista társadalom építésének helyzetét és eredményeit. A Görög Kommunista Párt képviselői további sikereket kívántak a szocializmust építő magyar népek, s kifejezték köszönetüket azért a támogatásért, amelyet a magyar kommunisták nyújtottak az illegális, a fasiszta diktatúra nehéz éveit alatt a görög hazafiaknak.

A két párt képviselői megállapították, hogy pártjaink együttműködése megfelel a marxizmus-leninizmus, a proletár internacionális elveinek, jól szolgálja népeink és a nemzetközi kommunista mozgalom céljainak megvalósítását, a béke, a

biztonság és a társadalmi haladás érdekeit. A két párt alapvető feladatának tekintik, hogy fellépjen az opportunizmus, mindenfajta szakadár tevékenység és szovjetellenesség ellen.

Az MSZMP és a GKP küldöttsége hangsúlyozta, mindent meg kell tenni, hogy az enyhülési folyamat visszafordíthatatlan legyen. Ezért határozottan fellépnek az európai biztonsági és együttműködési értekezlet záróokmányában foglalt elvek és intézkedések következetes megvalósításáért. A záróokmányban rögzített alapelvek maradtalan érvényesítése tartóssá teszi a békét Európában, és biztosítja, hogy valamennyi ország szabadon, külső beavatkozástól mentesen fejlődjön. Úgy vélik, hogy a politikai enyhülést a katonai enyhülésnek kell követnie.

A két párt képviselői hangsúlyozták a ciprusi válság mielőbbi rendezésének fontosságát. Olyan megoldás mellett szállnak síkra, amely garantálja Ciprus szuverenitását, függetlenségét, területi sérthetlenségét és el nem kötelezettségét, a Biztonsági Tanács idevonatkozó határozatának maradéktalan végrehajtását.

A magyar és a görög kommunisták támogatásukról és testvéri szolidaritásukról biztosítják a nemzeti függetlenségért, a neokolonializmus és a fasiszta ellen a társadalmi haladásért küzdő népeket.

Teljes nézetazonosság mutatkozott a két testvérpárt között a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom időszerű kérdéseiben. Hangsúlyozták a nemzetközi munkásmozgalom akcióegységének erősítéséért folytatott tevékenység jelentőségét. Nagy fontosságú az európai kommunista és munkáspártok konferenciája, amelynek előkészítésében mindkét párt cselekvően közreműködik.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Görög Kommunista Párt képviselői megállapították a kétoldalú együttműködés továbbfejlesztésében, a sokoldalú testvéri kapcsolatok erősítésében. A magyar pártküldöttség görögországi látogatása jól szolgálta ezeket a célokat.

Külföldi megfigyelők nyilatkozatai a „Kaukázus” szovjet hadgyakorlatra való meghívásukról

A kaukázusi katonai körzetben lezajlott hadtestgyakorlatok jelen voltak az európai biztonsági és együttműködési értekezleten részt vett több délkelet-európai ország megfigyelői. A külföldi vendégek nyilatkozatot adtak a TASSZS tudósítójának.

Panajot Karakaczanov altábornagy, a Bolgár Népköztársaság moszkvai katonai attaséja kijelentette: — A szovjet kormánynak az a kezdeményezése, hogy meghívta a hadgyakorlatra a Bolgár Népköztársaság, a Görög Köztársaság, a Román Szocialista Köztársaság, a Török Köztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság megfigyelőit, nagy visszhangot keltett Bulgáriában. A hadgyakorlat ismét megmutatta a szovjet fegyveres erők magas fokú képzettségét. A szovjet fegyveres erők — mondta — a Varsói Szerződés tagállamainak hadseregeivel testvéri egységben, éberen őrzik a forradalom vívmányait.

Zorko Csanadi vezérőrnagy, a jugoszláv hadsereg képviselője: — A szovjet meghívást Jugoszláviában az európai biztonsági és együttműködési értekezlet szellemében újabb megnyilvánulásaként, a béke felé tett újabb lépésként fogadták. Minden egyes találkozásunk a szovjet néppel, di-cső fegyveres erőivel a legkedvezőbb benyomásokat kelti bennünk. Sokra értékeljük a szovjet kormány erőfeszítéseit,

hogy a béke javára csökkentésük a fegyverzetet.

Jevsztratosz Kambiotisz repülő vezérredez, a görög parancsnokság képviselője ezeket mondotta:

— A szovjet kormány meghívását országunk közvéleménye úgy értékeli, hogy a Szovjetunión maradtalanul teljesíti a helsinki értekezleten vállalt kötelezettségeket. Nagy érdeklődéssel veszek részt a nagyszerűen megszervezett hadgyakorlaton. Figyelemre méltó a szovjet katonai kiképzésének, hegyvidéki viszonyok között a technika alkalmazásának magas színvonala. Különösen imponáns a helikopterek tevékenysége.

Haky Kaiya dandártábornok, a török parancsnokság képviselője kijelentette: — A török közvélemény széles körben lelkesen üdvözölte országunk megfigyelőjének meghívását. Ez a Szovjetunión olyan új békés kezdeményezéseként fogadták, amely teljes mértékben megfelel az európai biztonsági és együttműködési értekezlet betűinek és szellemének. Köztársaságunk katonai körében teljes megértésre talált ez a lépés. Úgy értékeljük a meghívást, mint újabb jelét az országaink közötti jószomszédai kapcsolatok erősödésének és fejlődésének. A hadgyakorlaton meggyőződtem róla, hogy a szovjet haditechnika a legbonyolultabb feladatok megoldására is képes — mondotta Haky Kaiya dandártábornok.

(Folytatás az 1. oldalról)

ne szüntetik a nagytőkének a gazdaság és az állam feletti uralmát. A demokráciáért és a szabadságért folyó akció így ma az osztályharc fő csatáre, a forradalmi küzdelem szintere.

A baloldal közös kormányprogramjának megvalósítása — folytatta a beszámoló — nagy lépés lenne előre. E program vezető gondolata a nemzet élének demokratizálása. Az FKP a legkövetkezőbb harcossá ennek a programnak, és küzd megvalósításáért. A párt azonban nem ezt tekinti végcéljának, hanem tovább akarja fejleszteni a demokráciát és szocializmust akar. Mint a kongresszusi dokumentumtervezet hangsúlyozza: az alapvető termelőeszközöket a társadalom tulajdonává kell tenni.

A munkásosztályról

Marchais kijelentette, hogy a proletárdiktatúra kifejezés azért nem szerepel a dokumentumtervezetben a szocialista Franciaország politikai hatalmának meghatározójaként, mert a beszámoló szerint az nem felel meg a jelenlegi realitásoknak. Hangsúlyozta: az a hatalom, amely a társadalom szocialista átalakítását vezeti majd, a munkásosztálynak és a dolgozók más kategóriáinak a hatalma lesz, vagyis a nép nagy többségének hatalma. Feladata lesz tiszteletben tartani és tiszteletben tartani a nép demokratikus választását. Marchais kiemelte, hogy a munkásosztálynak vezető szerepet kell játszania a társadalom szocialista átalakításában, enélkül nem lehet megváltoztatni a hatalom osztályjellegét. — A munkásosztály — mondotta — a legnagyobb létszámú, a legarcosabb és a legtapasztaltabb erő a társadalmi haladásért és a nemzet érdekeiért vívott harcban. A szocialista államban meghatározó szerepet kell betöltenie.

Marchais kifejtette, hogy az 1917-es Oroszország, majd a fiatal Szovjetunió feltételei közzéte szűkség volt a proletárdiktatúrára, hogy biztosítani lehessen a szocialista építés sikerét. Enélkül a szovjet munkásosztály, a szovjet nép nem tudta volna megvalósítani, sem megvédeni példa nélkül álló felszabadító művét. Ezért a kommunista pártok, amikor levonták a nemzetközi szocialdemokrácia csődjének és az októberi forradalom győzelmének tanulságait, az adott korszak feltételei között joggal alkalmazták ezt a jelszót.

A jelenlegi franciaországi realitásról szólva Marchais elmondta, hogy a munkásosztály tízmilliói tömeget foglal magába, az aktív népesség 44,5 százalékát. A bérből élő dolgozók az aktív népesség legalább háromnegyedét teszik ki. A munkásosztály körül kialakulhat a nép többségi mozgalma. — A szocializmusért vívott harcban ma és olyan országban, mint Franciaország, nélkülözhetetlen a demokratikus kifejezés többségi népakarat — mondotta és hangsúlyozta, hogy az FKP az ország népének összefogására, a baloldal közös kormányprogramjára támaszkodik; céljai csakis a gazdaság és az állam vezetését elfoglaló oligarchia elleni elsztályharcban valóssít-hatók meg.

A beszámoló a népi egység kiszélesítésére felhívást intézett a bérből élő dolgozókhoz, a parasztokhoz, az értelmiségiekhez, az úgynevezett középretegekhez, a kiskereskedőkhez, a kézművesekhez, a kis- és középvállalkozókhoz: segítsék elő a közös célok sikerét, a népi összefogást. Újra kiemelte: a népi egységben a munkásosztályra élenjáró szerep vár.

Az FKP különösen fontosnak tartja az üzemi pártszervezet erősítését. A baloldali pártok együttműködése nem átmeneti, taktikai cél, hanem tartós stratégiai feladat, a társadalom megváltoztatásának feltétele. A baloldali összefogás nem valamely szerződés aláírásával, hanem állandó harcban valósulhat csak meg. Ezzel összefüggésben Marchais rámutatott: minthogy a szocialista párt reformista párt, a sikerhez nélkülözhetetlen az FKP erősítése. — Az erős baloldali összefogás feltétele az erős kommunista párt — mondotta. — A

kommunistáknak a munkásosztály és a néptömegek harcának élére kell állniuk, érdekeik védelmében mindig és mindenütt a legaktívabbnak kell lenniük. — A népi mozgalomban, mint a kongresszusi dokumentumtervezet hangsúlyozza, az FKP-nak irányító befolyást kell gyakorolnia.

Szolidaritás a szocialista országokkal

Az FKP eredeti és független utat javasol, de nem mond elment annak, hogy a szocializmusnak egyetlen elve van — folytatta a beszámoló. — Ezeknek az elveknek a megvalósítása különböző formákat ölthet. E formák változatosága egyáltalán nem gyengíti a szolidaritást a többi kommunista párttal. — Több párt már sikerrel elvezette az országot a szocializmushoz — mondotta Marchais. — Nagy közös céljaink vannak, közös az elveink, közös az ellenségünk, a szocializmusnak ugyanez a szenvedélye fűt minket. Milyen hatalmas művet alkotott a szocialista országok! A szocializmus fölényének milyen ragyogó bizonyítékát szolgáltatott! A Szovjetunióban a szocializmus valóssította meg a hatalmas történelmi tettet, az ember kizsákmányolásának megszüntetését, a szüntelenül fejlődő hatalmas gazdaság megépítését, amely válságok nélkül, munkanélküliség és nyargaló árak nélkül növeli az életszínvonalat; a dolgozók felelősségteljes munkáját, a lehetőségek egyenlőségét, a kultúra kiterjesztését az egész társadalomra.

Marchais ezután több szocialista ország sikereinek példáján mutatta meg a megvalósult munkáshatalom nagy vívmányait és hangsúlyozta: — Szolidaritás vagyunk azokkal a pártokkal, amelyek ezt a nagy művet megalkották. Ne számítson a reakció arra, hogy megtörjük ezt a szolidaritást. Ellenkezőleg: fejleszteni fogjuk a nemzetközi szolidaritást, és elszántan küzdünk a szovjetellenesség ellen, a hazugság és a rágalom ellen, amelynek a szocialista országok állandó célpontjai.

Az FKP a nemzetközi kommunista mozgalom viszonya kapcsán a beszámoló kiemelte: a proletár internacionalizmus oszthatatlan. Marchais hangsúlyozta a békeért, a kollektív biztonságért, a leszerelésért, a nemzetközi együttműködésért folytatandó egységkötés fontosságát. A szónok kiemelte: ha nézeteltérések merülnek fel egyik vagy másik kérdésben, ezek nem akadályozhatják meg a testvérpártok közös állásfoglalását nemzetközi téren, különösen, ha az atlanti-imperialista harc alapvető problémáiról van szó.

Hatszáz ezer párttagot!

A beszámoló harmadik része hangsúlyozta a pártépítés rendkívüli fontosságát, hiszen „egy nagy politika megvalósításához nagy pártra van szükség”. Harminc év óta nincsenek kommunisták a kormányban, amely így a nemzet és a dolgozók érdekei ellen politizálhattott. A változás feltétele, hogy a kommunisták részt vehessenek az ország kormányzásában, és az országot a társadalmi haladás, az alapvető demokratikus reformok útjára vezessék.

Az FKP az a demokratikus és forradalmi párt, amelyre a dolgozóknak szükségük van. Még befolyásosabb, még erősebb, még tevékenyebb legyen ez a párt — ez a szocializmus győzelmének döntő feltétele.

Marchais elmondta, hogy tavaly 93 ezren léptek be a pártba, amelynek jelenleg félmillió tagja van. De sokan vannak, akik szeretnének csatlakozni hozzá. Javasolta ezért a pártkongresszusnak: tűzze ki célul a párt létszámának 600 ezerre, az üzemi sejtek számának tízezerre való emelését.

A főtítkárá így fejezte be beszámolóját: — Biztosabb, igazságosabb, szebb életet akarunk, egy szabad, virágzó és békés Franciaországban. Eljen a francia nép összefogása a társadalmi haladásért, a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért és a szocializmusért! Eljen a proletár internacionalizmus, a dolgozók és a népek harci szolidaritása! Eljen az FKP!

A luandai nemzetközi konferencia felhívása:

A haladó erők fokozzák a harcoló Angola támadását

Luandában véget ért a harcoló angolai néppel való nemzetközi szolidaritási konferencia. A 63 országból, 81 nemzeti és nemzetközi szervezett képviselővel érkezett küldöttek nyilatkozatot fogadtak el és felhívták az imperialistaellenes és demokratikus erőket, hogy fokozzák az MPLA vezetésével igazságos küzdelmet vívó angolai népek nyújtott segítségüket és támogatásukat és követeljék az angolai imperialista agresszió haladéktalan és feltétel nélküli megszüntetését. Az értekezlet dokumentumai ezenkívül az aktív nemzetközi szolidaritás példájaként méltatják azt a segítséget, amelyet a Szovjetunió, Kuba és más szocialista országok nyújtanak a szuverén Angolai Népi Köztársaságnak.

Az angolai nép felszabadító küzdelmének jubileuma, a portugál gyarmatosítók elleni fegyveres harc megkezdésének 15. évfordulója alkalmából Henryk Jablonski, az államtanács elnöke a lengyel vezetőnek nevében táviratban üdvözölte Agostinho Netót, az Angolai Népi Köztársaság elnökét. Táviratban köszöntötte

Angolában a népi köztársaság hadserege valamennyi fronton előnyomul

A TASZSZ luandai tudósítása hírül adja, hogy az Angolai Népi Köztársaság hadserege folytatja előnyomulását az összes frontokon, megtörve a dél-afrikai agresszorok, a külföldi zsoldosok, valamint az FNLA és az UNITA egyesített erőinek ellenállását. Az ország északi részén az ellenség már csak egy keskeny sávot tart ellenőrzése alatt a zairei határ mentén. A szakadár egységek 600 zsoldos támogatásával végrehajtott elmentáadás kudarcba fulladt, és a zsoldosok zairei területre menekültek.

A keleti és a déli fronton — ahol az Angolai Népi Köztársaság hadserege több várost (köztük Huambót és Lobitót) körülzárt, az ellenség reguláris egységeket és zsoldosokat vetett be, amelyeket nagy sietséggel Dél-Afrikából irányítottak az angolai frontokra. Az intervenciók elaknásították az utakat, hidakat robbantanak fel, hogy ezzel is megakadályozzák a törvényes kormány hadseregének előnyomulását.

Az Angolával kapcsolatos politikai hírek közül említésre méltó, hogy Mboumoua, az Afrikai Egységsszervezet főtítkárá táviratban üdvözölte Netót, az Angolai Népi Köztársaság elnökét az MPLA megalakulásának 15. évfordulója alkalmából.

Mansfield, az amerikai szenátus demokrata párti csoport-

Agostinho Netót a Francia Kommunista Párt is.

A Portugál Kommunista Párt nyilatkozatában sürgette, hogy a lisszaboni kormány haladéktalanul ismerje el az Angolai Népi Köztársaságot. Alvaro Cunhal, a Portugál Kommunista Párt főtítkárá üzenetet intézett Agostinho Netóhoz. Ebben hangsúlyozta, hogy az MPLA mindig számíthat a portugál kommunisták tevékeny szolidaritására. Andrej Grecsko marsall, szovjet honvédelmi miniszter Garreira angolai hadügyminisztert üdvözölte a jubileumán.

— Angola népe hálás és büszke azért, hogy olyan barátai vannak, mint a Szovjetunió és Kuba — jelentette ki egy helsinki lapnak adott nyilatkozatában José Eduardo Dos Santos, az MPLA Politikai Bizottságának tagja, az Angolai Népi Köztársaság külügyminisztere. „Ugyanakkor meg kell jegyeznünk — mondotta — hogy Kína, bár a nemzeti felszabadító mozgalom támogatójának tünteti fel magát, Angola népének ellenségei közé állt, az Egyesült Államok és a Dél-Afrikai Köztársaság oldalára.”

jának elnöke Washingtonban kijelentette, hogy Kissinger hiába támadja a törvényhozókat az angolai szakadárök segegyezését megtiltó döntéssükért, a külügyminiszternek tudomásul kell vennie, hogy a kongresszus kemény és hajthatatlan marad külpolitikai kérdésekben.

A NATO főtítkárá, Joseph Luns viszont Kanadában, Ottawában tartott sajtóértekezletén támadta a Szovjetuniót az Angolának nyújtott baráti segítségért és arról beszélt, hogy a NATO-nak „biztosítania kell a Jöreménység foka körül vezető tengeri utakon a szabad hajózást”, amit érvenek szánt a NATO-hoz tartozó országok nyílt vagy burkolt angolai intervenciójának védelmére.

Londonból érkezett jelentés szerint az ott toborzott zsoldosok második csoportja, mintegy száz ember, egyelőre nem tud elutazni, hogy harcba bocsátkozzék az angolai szakadárök oldalán a törvényes kormány ellen. Brüsszelben viszont gyülekeznek azok a nyugatnémet zsoldosjelöltek, akik Kongón át készülnek Angolába indulni. A NATO-országok közül Hollandia külügyminisztere a hágai parlamentben mondott beszédében azt állította, hogy a holland kormány határozottan elutasítja zsoldosok részvételét az angolai harcokban.

OPEC-döntés az egymilliárdos segélyalapról

A francia nemzeti bank frankmentő akciója

Párizsban két ízben is említést tettek a közelmények egy-egy milliárd dollárról: az OPEC tanácsulése és a frank megszilárdulása kapcsán.

A Le Monde jelentése szerint az olajexportáló országok szervezetének párizsi tanácsulése megegyezett a fejlődő országoknak juttatandó egymilliárd dolláros segélyalap szétosztásának arányaiban és módjaiban. A lap hangsúlyozza, hogy nem tettek közzé részletadatokat. A segélyt az olajexportálók hosszú lejáratú kamatmentes hitel formájában adják azoknak a fejlődő országoknak, amelyek különösen megcsínyítették az olajárak emelkedését. Az AFP értesulése szerint az idén 800 millió dollárt folyósítanak a fejlődő országoknak; de nyitva maradt az a kérdés, hogy ezt az összeget az esztendő folyamán

felelemlik-e a tervezet egymilliárdra.

Nem tudtak viszont megegyezni az olajexportáló országok képviselői a különböző nyersolajok minőségi felárának nagyságáról és emiatt lemondták a következő, Abu Dhabiba tervezett tanácsulésüket.

A másik párizsi gazdasági esemény: egymilliárd dollárt áldozott fel a francia nemzeti bank a frank zuhanásának megállítására — közölte a Le Monde. Nyolc nap alatt ilyen hatalmas dollárosszeget dobott a pénzüpiacra a Banque de France, hogy stabilizálhassa a frankot.

A L'Humanité sürgeti a hatóságokat: tegyenek erélyes intézkedéseket a frank helyreállítását megrendítő tőkés spekulációk megállítására.

Vendégünk: Pedro Pires

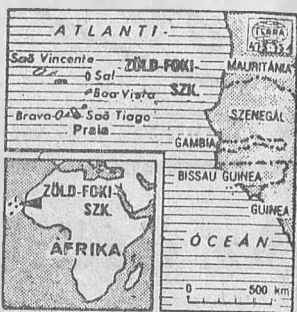
Zöld-foki-szigetek Köztársaság

Hazánkban tartózkodott Pedro Pires, a Zöld-foki-szigetek Köztársaság miniszterelnöke, aki 1934-ben született Fogo szigetén. Tanulmányait Portugáliában végezte, ahonnan Ghanába kényszerült száműzetésbe. Itt találkozott Amílcar Cabrallal, az afrikai függetlenségi mozgalom néhány évvel ezelőt meggyilkolt, ismert vezetőjével. Ezt követően Conakryban élt, ahol a Bissau-Guinea és a Zöld-foki-szigetek Afrikai Függetlenségi Pártjának (PAIGC) központja működött a függetlenségi háború alatt, 1970–1973-ban a déli front képviselője volt a haditanácsban.

A PAIGC kongresszusa a Zöld-foki-szigetek Nemzeti Bizottsága elnökévé választotta. A PAIGC delegációjának élén Londonban és Algírban Pedro Pires folytatta az első megbeszéléseket a portugál kormánnyal, s ennek eredménye volt Bissau-Guinea függetlenségének elismerése. Azt a delegációt is ő vezette, amely a Zöld-foki-szigetek függetlenségéről tárgyalt a portugál kormánnyal, 1975. július 5-től a Zöld-foki-szigetek Köztársaság miniszterelnöke.

A Zöld-foki-szigetek Köztársaság egyike a világ legfiatalabb államainak: az ország ötszáz éves gyarmati uralom után, a Portugáliával kötött algíri megállapodás eredményeként vált függetlenné 1975. július 5-én.

A kilenc lakott és hat lakatlan szigetből álló állam területe 4033 négyzetkilométer, 73 ezer lakosa van, fővárosa a Sao Tiaga szigeten lévő Praia. A népesség 62 százaléka mulatt, 35 százaléka bantu négyzet, 3 százaléka pedig európai, főként portugál származású. A lakosság 90 százaléka a mezőgazdaság és a halászat ad kenyeret.

A portugálok a XV. század végére gyarmatosították a szigeteket. Évszázadokig a legelmaradottabb agrársztruktúrájú portugál tengerentúli területként tartották számon. A megművelt földeken portugál földművelők osztoztak, a helyi lakosoknak a zsellérsors, a hihetetlen mértékű kizsákmányolás és minstelenség jutott osztályrészül. Helyezték az érzékelteti: 1912 és 1947 között a népesség 30 százaléka pusztult el éhhalál vagy járvány következtében.

A második világháború után fokozatosan erős nemzeti felszabadítási mozgalom bontakozott ki a Zöld-foki-szigeteken. A nép függetlenségi vágyának megtestesítője a Bissau-Guinea és a Zöld-foki-szigetek Afrikai Függetlenségi Pártja (PAIGC) lett, amely több mint egy évtizeden át fegyveres harcot folytatott a gyarmatosítók ellen. E felszabadító harc eredményeként először Bissau-Guinea, majd a Zöld-foki-szigetek vívták ki függetlenségüket.

A Zöld-foki-szigeteken a legstürgetőbb feladat, mint az ország vezetői hangsúlyozzák, a mezőgazdaság korszerűsítése, a földreform végrehajtása, valamint az iparosítás. Egyebek között olajfinomító, textil-, cement- és cukorgyárak építését tervezik.

A Zöld-foki-szigetek Köztársaság külpolitikáját a pozitív semlegeség és az el nem kötelezettség elve határozzák meg. Együttműködésre törekszik Afrika haladó országával és a szocialista államokkal. A szigetország kormányja elismerte az Angolai Népi Köztársaságot, s szolidaritást vállal a neokolonialista agresszió ellen harcoló angolai néppel.

Ford sürgeti az angolai szakadár csoportok támogatását

Gerald Ford amerikai elnök a Fehér Házban adott legutóbbi nyilatkozatában újból állást foglalt amellett, hogy az Egyesült Államok nyújtson támogatást az angolai szakadár csoportoknak. Az amerikai elnök elégedetlenségét fejezte ki amiatt, hogy a kongresszusban leszavazták az Egyesült Államok angolai beavatkozásának további anyagi fedezését. Ford kijelentette, hogy a kongresszus ezzel a lépésével súlyos hibát követett el.

Az elnök közölte: egyelőre nem döntött arról, tegyen-e újabb kísérletet arra, hogy a kongresszustól kiharcolja a nyugatbarát angolai csoportok-

nak nyújtott segítség megtiltásának feloldását. Az amerikai elnök ugyanakkor nem zárta ki annak lehetőségét, hogy a Fehér Ház újabb kéressel folyamodik a kongresszushoz az angolai beavatkozás folytatásához szükséges segegyek kiutalásáért.

Az angolai szakadár mozgalmakat támogató amerikai politika igazolása végett Ford hamis képet festett az angolai helyzetről, illetve a Szovjetunió és Kuba politikájáról. Az elnök állást foglalt amellett, hogy utaljanak ki 28 millió dollárt a CIA angolai titkos tevékenységének anyagi fedezésére.

A dél-európai szocialista pártok tanácskozása

Véget ért Párizsban a dél-európai szocialista pártok első találkozója. A meghívó Francia Szocialista Párt első titkárá, Mitterrand kiemelte: ez nem jelent szakadást a Szocialista Internacionáléban. A dél-európai szocialista pártok időnként tanácskozni kívánnak ugyan, de nem akarnak létrehozni külön intézményt vagy szervezetet. A tanácskozáson a Francia Szocialista Párton kívül a belga, az olasz, a portugál szocialista párt és a Spanyol Szocialista Munkáspárt képviselői, továbbá a Szocialista Internacionálé megfigyelői,

valamint finn, holland, luxemburgi, svájci, görög, jugoszláv és más megfigyelők vetek részt.

Mitterrand az észak-európai szociáldemokratákkal szemben lényegében támogatást kapott politikájához, amelynek egyik alapköve a kommunistákkal létrehozott stratégiai szövetség, a Baloldali Unió programja. Emiatt a Szocialista Internacionálé legutóbbi ülésén Schmidt és Wilson is támogatta. Mitterrand el akarja kerülni az ellentétek éleződését a nyugatnémet szociáldemokratákkal; erre vall bejelentett találkozóját Willy Brandt-tal.

Magyar-olasz fórum Torinóban az európai biztonságról

Torinóban rendezték meg az európai biztonság és együttműködés olasz-magyar állandó fórumának ötödik ülését. A tanácskozáson az európai biztonság és együttműködés magyar nemzeti bizottsága képviselőivel együtt magyar munkásküldöttség is részt vett.

A torinói találkozáson a magyar küldöttség és az olasz közelet különböző politikai, társadalmi erőit képviselő delegáció megvitatta az európai biztonság és együttműködés kérdéseit, különös tekintettel a helsinki záródokumentum aláírása után időszerűvé vált teendőkre, s foglalkoztak a két ország közötti gazdasági és

kulturális együttműködés kiszélesítésének lehetőségeivel is.

A fórum munkáját, hatókörét egyébként a jövőben szélesítik: tervezik, hogy különböző társadalmi erők, rétegek képviselői között találkozákat szervezzenek, a mostani munkástalálkozáshoz hasonlóan például mezőgazdasági dolgozók, fiatalok, nők részvételével. Ebben az esztendőben ismét megrendezik a magyar és olasz történészek szakmai-politikai tanácskozását, amelyre először Rómában került sor; most Budapest lesz az esemény színhelye.

A gyermektartás nem csak erkölcsi kötelesség

A legszorosabb családi kötelék, a szülő és a gyermek kapcsolata, az ösztönös emberi magatartás folytán általában harmonikusan alakul. A társadalom elemi egységeinek életében a gyermek gondviselése, nevelése rendszerint nem kíván külső beavatkozást. Ezeknek a sokrétű em-

beri viszonyoknak a — jó részét érzelmi — tartalmát az együttélési szabályok közül főként erkölcsi normák befolyásolják. A társadalom életében betöltött szerepük fontossága azonban megköveteli a jogi eszközökkel való szabályozását.

A gyermek tartásának jogi kötelessége

nem csupán a szülőt, az apát vagy az anyát terheli. Szülő hiányában — vagy amennyiben a szülő gyermeke tartására nem képes — a nagyszülő, esetleg a távolabbi felmenő is köteles tartásdíjat fizetni. Tartásra kötelezhető egyenes ági rokon hiányában a kiskorú nagykorú testvére is köteles eltartani. Ez a kötelezettség a nagykorú testvért azonban csak annyiban terheli, amennyiben ezt saját maga, házastársa és tartásra rászoruló egyenes ági rokonai tartásának veszélyeztetése nélkül képes teljesíteni.

Nemcsak a különváltan élő szülő kötelezhető tartásdíj fizetésére. Azt a szülőt is lehet fizetésre kötelezni, aki vel a gyermek közös háztartásban él ugyan, de tartásáról a szülő mégsem gondoskodik.

Felmerülhet a gyermekkel rokonai kapcsolatban nem álló személyek tartási kötelezettsége is. A házastárs köteles eltartani háztartásában a vele együtt élő házastársának tartásra szoruló kiskorú gyermekét (mostohagyermekét), akit házastársa az ő beegyezésével hozott a közös

háztartásba. Ilyenkor a tartási kötelezettség mindkét házastársat egyformán terheli. Az a férfi is köteles a gyermeket eltartani, aki a gyermek anyjával a fogantatás idejében nemileg érintkezett, kivéve, ha a körülmények szerint nyilvánvalóan lehetetlen, hogy a gyermek az említett nemről származzék. Erre azonban csak akkor kerülhet sor, ha nincs olyan személy, akit a törvény értelmében a gyermek apjának kell tekinteni. Ez utóbbi eset az apaság megállapítása iránti perekben szokott előfordulni, amikor nem lehet ugyan kétségtelenül megállapítani az alperes férfi apaságát, de az nem is kizárt. (Kizárt az apaság például akkor, ha bizonyosodik, hogy az anya a kereseti követelés alapján képező nemről érintkezéskor már terhben volt, vagy akkor, ha a gyermek éretlen született, viszont a bizonyított nemről érintkezés időpontjától a szülésig eltelt idő olyan rövid, hogy a magzat ennyi idő alatt, ilyen fejlettségi fokra nem juthatott el.)

Közelebbi megvilágításra szorul, hogy kit kell gyermeknek tekinteni, illetve rendszerint a kötelezett munkabéréből való letiltással történik. Kereső foglalkozás hiányában a végrehajtás folyhat a kötelezett egyéb vagyonára; ingóságai vagy ingatlan értékcsökletére is sor kerülhet. A tartásdíjnak a munkabérből való levonása a munkáltatónak nem egyszerű adminisztrációs kötelessége, hanem azért anyagi felelősséggel is tartozik. Ha a levonást elmulasztja, annak összegéig készfizetést kezesként felel a jogosultnak, tehát ilyen esetben a tartásdíjnak megfelelő összeg a vállalatától hajtható be.

A gyermektartásdíj iránti jogosultságot nemcsak a k

megegyezés hiányában — a bíróság a tartásra köteles személy munkabére, járandósága, egyéb jövedelme és vagyoni viszonyai alapján állapítja meg. A munkabérhez hozzá kell számítani minden bérjellegű juttatást, továbbá minden egyéb rendszeres jövedelmet (részesedés, prémium, jutalom stb.). A tartásdíjat általában úgy kell megállapítani, hogy az gyermekenként elérje a kötelezett átlagos munkabérének és az öt megillető juttatásának 20%-át. A kötelezettel szemben érvényesíthető összes tartási igény azonban a munkabér és a juttatások 50%-át már nem haladhatja meg, különben az eltartó megélhetése kerülne veszélybe. (Három gyermek esetében tehát a tartásdíj gyermekenként a 20%-ot nem érheti el.)

A bíróság a tartásdíjat a gyermek szükségleteinek figyelembevételével 20%-nál alacsonyabb vagy magasabb összegben is megállapíthatja. Figyelembe kell venni a gyermeket gondozó másik szülő anyagi körülményeit is. A bíróság a tartásdíj százalékos megállapítása mellett általában megjelöli a tartásdíj alapösszegét is. Ilyenkor az alapösszeget mindig levonják a kötelezett munkabéréből, ha pedig a százalékos

tartásdíj összege magasabb az alapösszeegnél, a munkáltató a többletet is kiutalja a jogosultnak.

A gyermektartás iránti perekben különleges eljárási szabályok érvényesülnek. Az eljárás gyorsaságát szolgálja, hogy a bíróság ezekben a perekben soron kívül jár el, ideiglenesen is intézkedhet a gyermektartás folyósítása iránt és jogerőre emelkedés előtt is elrendeli az ítélet végrehajtását. A bíróság hivatalból tájékozódik a kötelezett hollétéről, kereseti, jövedelmi viszonyairól.

A bíróság a gyermektartásdíjat általában határozatlan időre állapítja meg. Ez azt jelenti, hogy — ellenkező bírói intézkedésig — fizetni kell a tartásdíjat, függetlenül attól, hogy a gyermek időközben keresőképesé válik. A tartási kötelezettség megszüntetését csak újabb bírói határozat mondhatja ki, a kötelezett kérelme alapján indított perben. Sor kerülhet az egyszerűen megállapított tartásdíj összegének a módosítására is. Ha azok a körülmények, amelyekre a bíróság határozatát alapította, lényegesen megváltoztak, pl. a kötelezett keresete lényegesen magasabb lett, az összeg fel-emelését lehet kérni.

A bírói határozatban meg-

tartásdíj behajtása

rában említett családi jog, hanem a büntetőjog szabályai is biztosítják. A büntetőtörvény szerint, aki végrehajtható hatósági határozatban előírt tartási kötelezettségét önhibájából nem teljesíti, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Vannak, akik tartási kötelezettségük teljesítése alól úgy igyekeznek kibújni, hogy csak alkalmi munkát vállalnak, megakadályozva ezzel a fizetésből való letiltást. Ezek az emberek rosszul számítanak, mert a büntetőjogi következményeken kívül tartási kötelezettségüktől sem szabadulnak. A tartásdíjat a rabkeresményből is levonják.

G—H—Sz—V

Jogerős ítélet a Bródy Sándor utcai rendőrtámadás bűnyügyében

A Bródy Sándor utcai rendőrtámadás bűnyügyében, hivatalos személy sérelmére — előre kitérvél módon, nyereségvágyból — elkövetett emberölés kísérletének büntette miatt emelt vád alapján hirdetett ítéletet a Legfelsőbb Bíróság.

Hartman László vádlottnak és védőjének az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság ítélete elleni fellebbezését elbírálva, a Legfelsőbb Bíróság Hartmann Lászlót életfogytiglan tartó — fegyházban végrehajtható — szabadságvesztésre ítélte, jogerősen.

NYOLC FÉRFI MIATT

Németh Miklósné azzal kezdte a beszélgetést: nagyon szegyelemmel magát, hogy idáig jutott.

— Ez afféle év eleji számvetés?

— Nem. Független az új évtől, az egész életemre gondoltam.

— Hányadik büntetését kapja?

— Negyedszer kerülök bíróság elé. Mindig ugyanazért. Közvetlenül munkakerülés és üzletszerű kéjelgés a bűncselekményem.

— Miért éppen most „restelli” az életét?

— Talán azért, mert harminckét éves vagyok. Úgy érzem, ha az embert húsz éves korában ítélik el ilyesmire, másképpen néz ki. Akkor az ember könnyelműbben veszi az életet: nem számít az a néhány hónap. De az én koromban már kínos az ilyesmi. Szinte szégyellem majd a bíró előtt, hogy nyolc férfi miatt vagyok itt. Nekik köszönhetem...

— Elsősorban saját magá-

nak, hogy megismerkedett velük.

— A dolog nem olyan egyszerű. Mindig a vendéglátóiparban dolgoztam. Az ilyen helyen könnyen ismerkedik az ember.

— Mint az előbb említette, nem dolgozott...

— Sajnos... De nem rajtam múlott. Felsőszolgálat voltam mindig, egészen a legutóbbi időkig.

— Ez a szakképzettsége?

— Nem. De engem érettségivel alkalmaztak képesítés nélkül is. Egyébként, ha volna róla „papírom”, akkor se helyezkedhetnék el a szakmában. Nemrégiben hoztak egy olyan rendelkezést, hogy felszolgálatnak csak azt alkalmazhatják, aki rendelkezik erkölcsi bizonyítvánnyal.

— Ha előbb nem, utóbb csak kell találni más megoldást, illetve munkahelyet. Nyilván nem így akarja leélni az életét.

— Erről van szó. Én soha nem fogadkoztam, most sem teszek ígéretet, de állandóan foglalkoztat, hogy ezt nem csinálhatom tovább. Elsősorban a gyerek miatt.

— Hány éves?

— Tizenkettő van. Kislány. Most kezdődik az az időszak, amikor egy gyerek különösen igényli az anyját. Rádásul fogékony a világ dolgai iránt. Sokáig nem hazudhatok neki. Úgy tudja, hogy kórházban vagyok. Vajon meddig hiszi el? Vidéken van, a rokonaimnál, nem tud rólam semmit. Aconkivül tényleg beteg is vagyok.

— Mi baja van?

— Rengeteg gyógyszer kapok. Nagyon lefogytam, és idegileg is kikészültem az utóbbi időben. Az a gyanúm, hogy asztmás vagyok.

— A családja mit szól a „magánéletéhez”?

— A szüleim már nem élnek, a férjemtől régen el-

váltam. Valamikor sportoló voltam, talaj- és szertornász... Hol van a mostani életem az akkorihoz képest? Lecsúszott ember vagyok...

— A gyerek miatt talpra kellene állnia. Talán még nem késő. Eszébe jutott már, hogy mi lesz abból a kislányból, ha anya nélkül nő fel?

— Gondolni sem merek rá. Emiatt is ideges vagyok. Tulajdonképpen úgy nőtt fel ez a gyerek, hogy észre sem vettem. Kész nagylány...

Tudom, jó helyen van, de azért szeretnék mellette lenni. Még soha nem éreztem ilyen nehéznek a börtönt... Csak annyit mondhatok — és ezt mindenkinek tanácsolom —, aki ezt az életet elkezdte, sürgősen hagyja abba. Ezen az úton csak lecsúszni lehet, olyan mélyre, ahonnan már nincs felemelkedés.

Csak egyetérthetünk azzal, amit Németh Miklósné mondott. Az ő érdeke, hogy szavai ne csak szépen hangzó szövegek legyenek.

S. I.

LÁTOGATÁS NAGYFÁN

„...jöhet a következő!”

Ha az ember külföldiekkel beszélget, szinte kivétel nélkül tudnak valami olyat említeni, ami magyar termék, magyar specialitás, s az ország jó hírét öregbíti a világon, vagy akár „csak” Európában. Híres volt (és talán lesz is még egyszer) a magyar, a vívás; a GANZ-motorvonatok éppolyan keresettek voltak, mint ma az IKARUS-autóbuszok; népművészeti tárgyaink ki tudja hány ország hány lakását díszítik; a hamisítatlan magyar vendégszeretet szinte már közhely egy külföldi előtt, és a találmokra összeszedett példákat lehetne még sorolni egy darabig.

Sajnos, vannak szomorú különlegességeink is. Ilyen például az egy ember által (statisztikailag) elfogyasztott alkohol mennyisége is. Nem tudom, az olvasók közül hányan ismerik azt a tényt, hogy a nagyfaihoz hasonló Munkaterápiás Alkohollevonó Intézettel csak mi „büszkélkedhetünk”...

Lassan másfél éve már, hogy egy törvényszerű rendelet kimondta létrehozásának szükségességét. Az azóta eltelt idő alatt jónéhányszor megfordultam Nagyfán; az alkoholisták számára létesített intézet működéséről, a kezdeti tapasztalatokról többször is beszámoltam a Heti Híradóban.

★

Metsző szélben, erejét próbálgató hóviharban, csúszkálva-farolva vergődünk ki nagy nehezen Szegedről az intézetbe. A délelőtti „munka” már régen véget ért, a beutaltak a klubteremben sakkoztak, dominóztak, olvastak. Az egyik sarokban még tétlenül pihent a televízió, a másikban heves pingpongszéta dúlt.

Az egyik csoportban föfledtem néhány „ismerőst”, akikkel korábban már beszélgettem. Most is szóba elegyedünk, s lassanként egyre többen gyűltek körém. A csendesebbek hamar a háttérbe szorultak, helyüket néhány hevesen gesztikuláló, nagyhangú beutalt foglalta el:

— Azt mondják, maga is újságíró? Miket írkalnak róla? Eltettem egy csomó lapot, az van bennük, hogy bolondok vagyunk! Be fogom perelni, aki ezt merse állítani! Azért, mert ittunk? Na és! Kinek mi köze hozzá?

— Így igaz! — hangzik a helyeslés. — Én rendszeren felneveltem a gyerekeimet, adtam haza pénzt is az asszony-

Visszaeső alkoholista?

A Munkaterápiás Alkohollevonó Intézet létrehozásának az is egyik indoka volt, hogy az ide beutalt betegeket nem sikerült meggyógyítani, pontosabban leszoktatni a rendszeres és mértéktelen ivásról a többi, hosszabb-rövidebb ideig tartó elvonókúrán. Azokon ugyanis — túlnyomó többségben — a beteg határozta meg: akarja-e a gyógyulást vagy sem. Elmegy-e rendszeresen a kezelésre, beveszi-e a kapott gyógyszerket, s betér-e a hazafelé tartó úton a legelső kocsmába? Rájön-e józan pillanataiban, hogy nem csak az ivócimborák alkothatják a baráti kört, s nem csak a poharak emel-

nek. Én dolgoztam meg a pénzemért, arra költöttem, amire jölesik!

— Mennyit kerest? — kockáztatom meg a kérdést.

— Több mint hatezer forintot! — vágta rá a másik büszkén. — Kétezer legalább hazaadtam minden hónapban, és elég is volt!

— Nekem megvolt a nyolcezer is! — licitál valaki. — Amire szükség volt otthon, mindent megvettem. Minek hoznak akkor ide? Mulató kedvű nép a magyar, mi már csak így tudunk élni!

Nem akarom tovább sorolni a többi „családapa” bizonykodását, elbeszélésük szerint valamennyien magas keresetű, az otthonnal, gyerekkel, feleséggel rendszeresen törődő mintaférjek voltak, akik tulajdonképpen semmi mást nem csináltak, mint hogy a megmaradt, másra föl nem használható pénzt — mivel „mulató nép a magyar!” — a nemzeti hagyományok fenntartására és ápolására fordították.

A következő témakörnél kiderült azonban egy érdekes „apróság”, nevezetesen az, hogy legtöbbjük éppen saját családjuk kezdeményezésére került Nagyfára. Az ellenvélemény természetesen azonnal kész volt:

— Jogtalanul vagyok itt! És nemcsak én, hanem a többiek is! Azért, mert az asszony megharagszik ránk, hipp-hopp, máris itt találok magam. A családi élet mindenkinek a magányja, abba nem lehet beleszólni!

Azt vártam, hozzátesszi: „Akkor verem meg, amikor nekem jölesik”...

(A „hipp-hopp” kifejezésről eszembe jutott, hogy a mostani megelőző látogatáskor egy újságírókból álló csoporttal voltam Nagyfán. Az intézet vezetőjének tájékoztatójában az egyik legtöbbet feszegetett téma az volt, hogy a bejelentéstől a beutalásig tartó út miért hosszadalmas és körülményes, szinte már bürokratikus, miért kell több szervenknél tucatnyi szempontból hetekig-hónapokig vizsgálni egy alkoholista esetét, ezalatt további szenvedésre kárthatva a családot. A válaszban elhangzott, hogy erre azért van szükség, mert még a lehetőségét, a legcélszerűbb valószínűségét is el akarják kerülni a jogtalanságnak, pontosabban annak, hogy egy „haraagos” bejelentés a beutalást eredményezze, kellő alap és indok nélkül.)

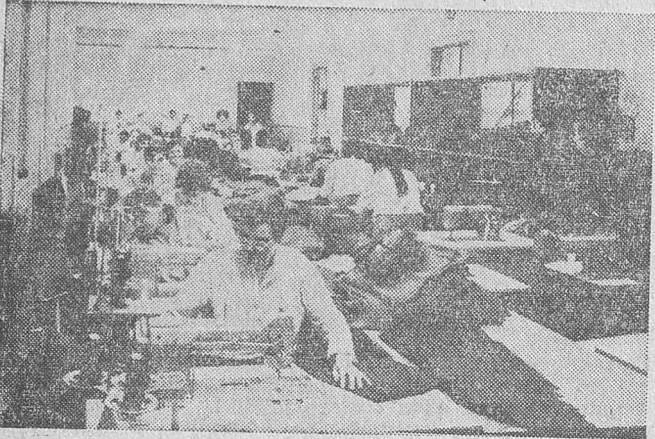
— Ennelem hiába csinálnak akármit. Eddig is ittam, ha hazamegyek, ezután is inni fogok. Engem már nem lehet megváltoztatni, és a többieket sem!

Öszintén remélem, nem kell majd megismerkedni a „visszaeső alkoholista” fogalmával...

H. A.

Gazdaságosabban, hatékonyabban, eredményesebben

Beszélgetés a Kalocsai Konfekcióipari Vállalat főmérnökével

Megkértük a Kalocsai Konfekcióipari Vállalat főmérnökét, hogy tájékoztassa olvasóinkat az 1975-ös esztendő eredményeiről, és néhány szóval vázolja az ideai feladatokat, elképzeléseket.

— Az elmúlt esztendő további fejlődést hozott, a vállalat termelékenysége körülbelül harminc százalékkal emelkedett — mondta bevezetőül a főmérnök, majd így folytatta: — Termékeink nem változtak, továbbra is munkaruhákat készítünk. Szeretném megemlíteni, hogy gyártmányaink iránt igen nagy a kereslet. A kétrészes munkaruhák nyolcvan százalékát Kalocsán készítjük.

— Minek köszönhető ez a szép eredmény?

— Több összetevője van a kiemelkedő eredménynek. Ezek közül néhány: az elmúlt esztendőben tovább emeltük a műszaki és a technológiai színvonalat, több fázist egyszerűsítettünk, új gépeket állítottunk üzembe. A nagyobb teljesítmény eléréséhez hozzájárultak az újítók is. Az elítéltek hat újítást nyújtottak be. Ezek közül kiemeltem Weissberg Gertrúd szellemes, ésszerű javaslatát.

Közvetlen, hogy a fegyelmi helyzet alakulása erősen befolyásolja a termelés egyenletességét, alakulását. Örömmel közölhetem, hogy Kalocsán a tavalyi év második felétől csökkent a fegyelmisértések száma. Mint arról a Heti Híradó is beszámolt, december elején a „B”-műszak dolgozói felajánlották, hogy korábbi kilencvennégy-kilenc-

venhat százalékos teljesítményüket december hónapban százöt százalékra emelik. Dicséretes kezdeményezésüket, vállalásukat végrehajtották, sőt körülbelül három százalékkal túl is teljesítették.

— Hogyan alakultak a munkavégzés feltételei?

— Szeretném megemlíteni, hogy az elmúlt évben javítottuk dolgozóink munkakörülményeit is. A varrodában a régi székeltet újra cseréltük ki. Felújítottuk a mosdóhelyiségeket. A folyosón automata szódavízgépét állítottunk fel, amelyet minden elítelt díjtalanul használhat.

Ugyancsak a tavalyi év eseményei közé tartozik a szakmunkásképző bevezetése. Jelenleg huszonöt elítelt végzi a tizhónapos tanfolyamot.

— Milyen feladatok állnak az új esztendőben az elítéltek előtt?

— Az ideai esztendő két szempontból is kiemelkedő jelentőségű. Január elsején megke-

dődött az ötödik ötéves terv, s az idén ünnepli a Kalocsai Konfekcióipari Vállalat fennállásának huszonötödik évfordulóját. Az ötödik ötéves terv első éveiben jelentős szervezési változásokat fogunk bevezetni. Az idén megkezdjük az előkészületeket, a felméréseket. Az új módszerek alkalmazására 1977-ben kerül sor.

Továbbra is elsődrendű feladatunknak tartjuk, hogy valamennyi elítelt munkához jusson. Ennek érdekében fenn tartjuk, illetve a lehetőségekhez képest bővítjük vegyesipari üzemeinket. A rendszeres foglalkoztatást a szabad életre való felkészítés egyik legfontosabb eszközeként tekintjük, és mindenképpen alkalmazzuk.

Mint ismeretes, szerződést kötöttünk az Elektromos Készülékek és Alkatrészek Gyárával. Ennek értelmében január másodikika óta nyolcvan asszony dolgozik a polgári vállalatnál. Ezzel sikerült csaknem minden elítelt számára munkát biztosítanunk.

Gyártmányainkban az idén sem lesz változás, továbbra is munkaruhákat készítünk. A termelési értéket tizenkét százalékkal akarjuk emelni; a növekedést szervezési változásokkal, a munkafolyamatok egyszerűsítésével, a technológiai fegyelm szilárdításával, termelési versenyekkel, megfelelő bérezéssel kívánjuk elérni. Céljaink reálisak, megvalósíthatók abban az esetben, ha az elítéltek az elmúlt évhez hasonlóan fogják végezni munkájukat — mondotta befejezésül a vállalat főmérnöke.

— ZIMM —

BIZALMAT KAPOTT...

Két évvel ezelőtt Bodor Vilmosnéval beszélgetve az a vélemény alakult ki róla, hogy a pénzszerzés könnyű módja felelőtlenül teszi. Akkor próbálta ugyan magyarázni, miért „kényszerült” arra, hogy férfiakal ismerkedjen. Azóta letöltötte a büntetését, szabadult, majd ugyanott folytatta, ahol korábban abbahagyta. Jelenleg előzetes letartóztatásban várja, hogy közveszélyes munkakerülésért és üzletszerű kéjelgésért ismét elítéljék.

— Tetszik magának ez az élet?

— Azt nem mondom, hogy tetszik. Szórakozni szeretek, de a börtönben nem érzem jól magam.

— Miért nem helyezkedett el?

— Akartam, de valahogy mindig közébejött valami. Már egy éve nem dolgoztam. Ez, sajnos, rögtön kiderült, amikor igazoltattak.

— Annak idején szóba került a házassága...

— Nem váltunk el. Egyébként csak az anyós miatt voltak problémák. Lehet, hogy mi meg is értettük volna egymást...

— A férjét nem zavarták a maga kapcsolatai?

— A barátnőmnél laktam, miután az élettársamat augusztusban letartóztatták.

— Erre szeretnék tartotta fenn magát.

— Nem volt arra szükségem. Egy holland ismerősöm váltott be pénzt, mert ékszerrel akart nekem venni. Közben sürgősen el kellett utaznia, így átadta a nyolcezer forintot. Azt én beosztottam...

— Az előző büntetése alatt nem gondolt arra, hogy másképp éljen?

— Persze, hogy gondoltam. Ha az ember bent van, akkor mindig megfogadja, hogy soha többé. Amikor kint van, ezt valahogy elfelejti. Nem mintha nem akarna megváltozni, csak hogy ez nem olyan könnyű. Tegyük fel, hogy szabadulok... Összefutok a barátnőmmel... Megörülünk egymásnak... Beülünk egy presszóba, talán egy ismerős helyre. Üldögélünk, beszélgetünk, iszunk valamit... Csatlakozik a társaságunkhoz még valaki, aki esetleg egy régi ismerős... Tényleg, minden melléggondolat nélkül... S már az első nap másképp végződik, mint ahogy az ember a börtönben elképzei.

— A szüleiivel tartja a kapcsolatot?

— Ők vidéken élnek. Pílanatnyilag talán nem is tudják, hogy itt vagyok. Biztos haragudni fognak, ha megírom. Sose jöttem jól ki velük, nem értették meg

egymást. Valahogy különbözik a felfogásunk...

— Hogyan szeretne élni?

— Azt nem is tudom...

— A börtönben soha sincs probléma magával.

— Elvégeztem amit rám bízott. Az előző büntetésem alatt egyetlen fegyelmim volt, annál több dicséretem: jutalomcsomag, levélírás... És zárkafelelős voltam...

— A nevelője újságot, hogy most is bizalmat kapott.

— Igyekezni fogok, hogy megfeleljek ennek a bizalomnak, Tudom, mi a kötelességem...

— A bent magatartása alapján elvárna a nevelője, hogy kint se okozzon csalódást. Annyi munkalehetőség van, igazán nem gond az elhelyezkedés. Az újságban is rendszeresen írunk olyan vállalatokról, amelyek szívesen foglalkoztatnak szabadul-
takat.

— Az első alkalommal és most is baj volt, hogy nincs munkahelyem. Hiszen egy eszpresszóba akárki beülhet, az sem jelent semmit, ha igazoltatják. Akkor gyanús, ha nem dolgozik...

— A fiatalasszony érdeke, hogy az egyértelmű következtetés a büntetés ideje alatt komoly elhatározással érjen benne. Még csak huszonkét éves...

S. I.

SZAKMUNKÁSOK LESZNEK...

titják el azolt, akik fehérneműkészítő szakmunkás-bizonyítványt akarnak szerezni.

A mintegy kilenc tárgyból öt napon keresztül folytatók a vizsgák, s nem mindegyik tárgy bizonyult nehéznek. A szakmai vonatkozású tantárgyak, amelyeket a gyakorlatihoz lehetett kapcsolni, sokkal jobban sikerültek. A tapasztalatok szerint szívesen foglalkoztak a társadalmi ismeretekkel is. Ugyh Gabriella is ebből vizsgázik.

— Miről kell beszélnie?

— Az első kérdésem, a Magyar Tanácskörtársaság jelentősége népünk történetében...

Egy másik vizsgázó olyan szorgalmasan rója a sorokat a papírra, hogy nem is zavarjuk. A termelési módokról és a termelési viszonyokról való ismereteiről kell számot adnia.

Amint kijövünk, Baranvai Júlia érdeklődik: Nehezek-e a kérdések?

— Még nem vizsgázott?

— De igen, az anyagismeret már lement.

— Hogy sikerült?

— Ötösre...

★

Néhány nappal a vizsgák után megérdeklődtek az összesített eredményt. A huszonöt hallgatóból huszan

tettek eleget beszámolási kötelezettségüknek, öten halasztást kaptak. Egészen kiváló eredmények is születtek: Tóth Lászlóné például ötöst kapott minden tárgyból. A legjobbak között emlegették Baranyai Juliát, Horváth Ferencné és Tanács Lajosné. Többen végeztek jó közepes eredménnyel, ami szintén nem kis teljesítmény.

Az év végi záróvizsgáig még két alkalommal kell beszámolniuk a tanulóknak elméleti felkészültségükről, s azután kerül sor a „diplomamunka” elkészítésére, amely egy ing egy pizsama és egy köntös megvarrását jelenti.

S. I.

HULIGÁNOK

15

Gerlei alhadnagy helyet kínálta a vámőrtiszthelyettes, akit az URH-s járőr hozott be, saját kérelmére, hogy feljelentést tehessen.

— Kérném tisztelettel, ott kezdődött az egész, hogy a Rózsalyiget vendéglőben vacsoráztam, amikor belépett a kerthelyiségbe egy csinos virágáros lány. Szemét végigfuttatta a vendégeken, és nem azért mondom, de rögtön megakadt rajtam. Oda-jött. „Parancsol egy szép szál rózsát?” — kérdezte. „Igen — válaszoltam —, a legszebbiket!” A lány sokáig válogatott, majd amikor átnyújtotta és közölte, hogy tizenöt forint, én adtam neki egy húszast, és egyúttal mellékeltem a bankóhoz a rózsát is. „Magának vettem” — mondtam, és vártam, hogyan reagál.

— Hány éves az a lány?

— Olyan húsz körüli, kérem tisztelettel. Teltkarcsú alakján rögtön megakadt a szemem, az a gyengém. „Igyon velem egy kortyot!” — mondtam, s helyet kínáltam. Kérdeztem, hogy szólíthatom, mondta, hogy Ibolyka a neve. Néhány mondat után már mindketten tudtuk, hogy nem tévedtünk: ő eljött velem egy-két százastért valahová. én meg elviszem.

Igen, de hová? Hozzánk nem lehet. Mondta, hogy öhozzájuk se, mert sajnos, az

anyja már ilyenkor otthon van. Ezért döntöttünk a kiserdő mellett, ahol jó időben nyáron előfordulhat az ilyesmi...

— Igen, sajnos. És?

— Kérném tisztelettel, alig értünk be a fák alá, egy banda jött elő a bokrokból, körülvevett bennünket... Engem ketten lefogtak, a lányt pedig kezdtek a bokorban a földre teperni, azzal a csatakiáltással, hogy most mindnyájánkkal lefekszel, te kis kurva. Ismerték vagy se, nem tudom. Nagyon meg voltam ijedve...

— Hányan voltak a támadók? — kérdezte Gerlei.

— Négyen vagy öten is, nem tudom, de sokan! Engem, ismétlem, ketten lefogtak, övele erőszakoskodni kezdtek, amikor is váratlanul ott termett egy idegen, és egy-két jól irányított ütésével elfektettem a társaság nagy részét.

— Ne mondja! — csodálkozott Gerlei. — És milyen volt az illető? Jobb megjelenésű, vagy afféle, mint azok, a bandában?

— Sötét volt, kérném, de ha jól láttam, erős, magas, normálisan öltözött férfi volt.

A telefon megcsörrent. Gerlei először nem értette, miről van szó;

— Kicsoda elvtársnő? Szabó Gyula. Ki az a Szabó... Ja, Gyuszi... az más! Kapcsolja!

Amíg Gerlei alhadnagy a telefonálót hallgatta, a vámőrtiszthelyettes hálásan gondolt az ismeretlenre, aki megmentette őket, de különösen őt a veréstől. Esetleg még ki is rabolták volna, elvették volna a pénzét, lúfte tovább a gondolatait. A lány, a rózsárus Ibolyka tulajdonképpen nem nagyon érdekelt. Hiszen „olyan” lány. Bárkivel, pénzzel, bárhová. Mit védett rajta az ismeretlen? Csak nem a szeretője?

Mikor az alhadnagy befejezte a telefonálást, a vámőr búcsút vett tőle. Eltépelt ingét, igyekezett rendbe húzogatni a gallérjánál, és úgy érezte az a nap sokkal rosszabbul is végződhetett volna. Mondjuk, hogy leütik, kirabolják, eltörlik a bordáját. És akkor mit mondot volna otthon a feleségének? Így se lesz valami könnyű.

★

Forró júliusi nap volt. Délután találkozott a társaság — megbeszélés szerint — a bisztróban.

Szekerés Gyula, Rézbőrű volt ezúttal az ügyeletes. Ő figyelte az italbolt ablakán át a bungi felé vezető utat: nem „kínálkozik-e” valami?

— Semmi jó, Rézbőrű? — szölt oda vidáman Winnetou.

— Semmi főnök! Csupa szociális gondozók, hetven és száz között.

— Azoknál is van retikül! — vigyorgott Vézna.

— Nem bántjuk őket? — mondta Winnetou — gondolatokat arra, mi is „lesznek még egyszer nyugdíjas öregasszonyok! — „humorizált”, és a többiek hangosan röhögtek hozzá.

MONOLÓG

Esse quam videri

„Furcsa szerzet az ember. Mások azért mérgeződnek, mert a maguk elé kitűzött célt különféle okok miatt nem érték el, nálam éppen a fordítottja történt; minden sikerült, amit akartam, s ezért vagyok most előzetes letartóztatott.

Egy-két jellemző példa: a középiskola elvégzése után azonnal, „első nekifutásra” fölvettem az egyetemre. Mindig jogászi, bírói vagy jogi tevékenységgel kapcsolatos pályára készültem. A sikeres kezdés után a folytatás is hasonló maradt, jegyzőkönyvvezető lettem. Megismertem a bírói és a bírósági munkát, tanultam, tapasztaltam. Később a bíróság gondnoka lettem, majd innen az egyik kerületi tanács szakigazgatási szervéhez kerültem. Szívesen, tele érdeklődéssel és tanulni vágyással végeztem a munkám, teretbe vették a csoportvezetői kinevezésemet.

Akkor már azt hittem, én vagyok a világ legokosabb és legtehetségesebb embere...

Mint tanácsi dolgozót, gyakran kerestek meg az emberek ügyes-bajos dolgaikkal. Valahol itt kezdődött, ezekben az időkben... Az, aki segítségre vagy akár csak fölvilágosításra szorul, önkéntelenül is „fölnéz” egy kicsit arra, akihez fordul, hiszen annak a szemnek a képviselőjét látja benne, amely ügyében kedvező döntést is hozhat. Fiatal voltam, tetszett a „nagy” ember póza, és először még csak a magam szórakoztatására, később már szinte állandóan rajtam volt a „fontos személy” álarca. Még a véletlen is hozzásegített a hír terjedéséhez, hogy érdemes velem jöbani lenni... Történt ugyanis, hogy megbírságotk szabálytalan parkolás miatt. Átszóltam a rendőrségre, s a telefonbeszélgetés után visszavonták a bírságot; véletlenül egy másik gépkocsit tulajdonos helyett kaptam a tünnetést... A rendőrségen is emberek vannak, ott is tévedhetnek. Persze, az esetből csupán az terjedt el a kollégák között, hogy egy telefonra még a rendőrség is „meghunyászkodik”.

Nem tiltakoztam túlzottan a hiúságotat legyezgető híresztelések ellen, sőt, igye-

keztem újabb támpontokat adni. Ha például valaki jogos panasszal vagy követeléssel állt elő, akkor is gondterhelten ráncoltam a homlokomat, az ügyfél távozása után sóhajtozva panaszkodtam a többieknek: Nehéz lesz elintéznii... Miután ezek az ügyek teljesen „simák” voltak, természetesen rövid idő alatt minden rendbe jött. A többiek elhűlve hallgatták a közhíroszó szavakat, és összességük: „Megint sikerült neki...”

Azután egy szép napon lakáskérémet adott be valaki, és részemre, a „befolyásos” ember részére „mellékelt” tizennyolcezer forintot. Ellettem a pénzt...

Tudom, furcsán hangzik az egész história. Nem éltem rossz anyagi körülmények között, a kapott összeget a nyomozás megindulásakor úgy, ahogy volt, elővettem a szekrényből, és visszaadtam. Nekem csak a szerep tetszett: az alázatos kérelmező és a hétköznapi ember számára a távoli magasságból kegyesen letekintő nagyrú kettőse... Azt talán mondanom sem kell, hogy a kérelmező igénye teljesen jogos volt, a lakáskiutalást minden további nélkül — helyesebben a „fontos” ember segítségével — megkapta volna.

„Produktívni” akartam magam mindig, és ez lett a vesztetem. Vagy talán... inkább a nyereségem. Utólag elgondolom is rossz, mi minden történhetett volna még, hova fajulhatott volna az én „fontos” személyem tevékenységem... Szerencsére még időben lelepleződtem, és nem később kell — talán többszáz ezer forint elfogadása miatt — a vádlottak padján ülnöm.

Még nincs jogerős ítéletem, abban azonban biztos vagyok, hogy nem lesz „elnéz” velem a bíróság. Megbízta bennem, felelős posztra állítottak és ezzel visszaéltem.

Világéletemben távol állt tőlem a bűnözésnek még a gondolata is: csak mint bírósági dolgozót érdekel, ezért kétszeresen is elítélem saját magam... *

„Inkább lenni, mint látszani...” — ez a jelentése a cimben szereplő régi latin mondásnak. Fordítottja tőké-

letesen érvényes E. P.-re, az idézett monológ elmondójára, és sajnos, még nagyon sok emberre is. Csupán egy kis ügyesség, jó beszélőképesség kell ahhoz, hogy valaki (akármelyik oldalán a börtönfalnak) „látszani” tudjon — előbb-utóbb kiderül azonban, milyen az illető póz nélkül, milyen ember tud valójában „lenni”... H. A.

A Heti Híradó XX. évfolyam 4. számában megjelent keresztrefejtény helyes megfejtése a következő:

A bigámia az, ha egyet több asszony van a házban, mint kellene. A monogámia ugyanaz.

Könyvjutalmat nyertek: Balikó Károly előzetes, Föv. Bv. Intézet; Demeter István elítelt, Sátoraljaújhely; Horváth László elítelt Miskolc; Szász Tibor előzetes, Kecskemét; Vadász Gyula elítelt, Márianosztra.

Beszélgetések — szabadulás előtt

A szabadulás minden elítelt számára döntő esemény. Számátalan körülmény befolyásolja, ki hová megy. Az első bűntényesek, különösen a rövid idősök, könnyebb helyzetben vannak, hiszen legtöbbször várja a család, amely az átmeneti nehézségek leküzdését segíti. A visszaesőknel, különösen a többszörös visszaesőknel, más a helyzet. Legtöbbször felbomlott a családi élet, s ez megnehezíti a visszatérést, a beilleszkedést.

Az egyik elítelt, akivel Sátoraljaújhelyen beszéltem, meglehetősen zavaros elképzelésekkel rendelkezett a szabadulás utáni időszakra. — Keresek egy olyan egyedülálló asszonyt, akinek tizenöt hold földje van. Oda megyek gazdálkodni — mondta.

— És akkor mindenem megszűnik... —

Hogy kihez és hová megy, azt nem tudta megmondani.

— Ha az egyik nem sikerül, megyek tovább... Keresek, amíg nem találok... —

Sokszoros visszaeső, és ha elkövet még egy bűncselekményt, szinte elkerülhetet-

len a szigorított őrizet kimondása.

— Gondolt erre?

— Ha Tercsi nem áll kötetlen, akkor megkeresem a Marcsit.

— Ismeri őket?

— Hogyne!

— Mikor találkoztok velük?

— Még soha, de hallottam róluk.

— Nem lenne jobb állandó munkát keresni?

— Ha egyik sem sikerül, akkor elhelyezkedem dolgozni... —

Boros Lajos sokkal reálisabban látja helyzetét.

— Holnap reggel szabadul. Mi az elhatározása?

— Szeretnék már több ideig kint maradni, ha sikerül, akkor végleg. Írtam korábbi munkahelyemre, hogy vissza szeretnék menni.

— Milyen választ kapott?

— Várnak!

— Családja van?

— Van, jobban modva volt. Elváltunk. Lakásom viszont van.

— Ez a szabadulása mennyiben különbözik a többitől?

— Éveket öregedtem, talán tapasztaltabb lettem. Legutóbb alig két hetet voltam szabad. Ittam, felejtani akartam. Nem sikerült... —

Hadházi Lajos: — A munkahelyem biztosított. Legutóbb, amikor a fiam itt volt beszélőn, mondta, hogy visszavárnak.

Hadházi Lajos most negyvenöt éves, ha még egyszer elkövet hasonló bűncselekményt, ő sem kerülheti el a szigorított őrizetet. Ahogy mondani szokták: „Még egy dobása van”. Tőle függ, hogyan állja meg a helyét. Hiszen lakása, munkahelye van.

Határozottan mondja: — Dolgozni fogok! — Zimm —

Szerkesztői üzenetek

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BV.-INTÉZET, Thury Ákos elítelt: „Fények és árnyak” című novellája jól sikerült, terjedelme — huszonnégy oldal — miatt azonban nem tudjuk közölni. Az írást ezúton ajánljuk a helyi stúdió szerkesztőinek figyelmébe!

BUDAPESTI FEGYHÁZ ÉS SZIG. B., Rétei László elítelt: „Szabadnak lenni” című verséből úgy látjuk, érdemes próbálkozni az írással. Igyekezzen elkerülni a megszokott vagy közhe:yszerű kifejezéseket (pl. tiltott forrás negédes levéből!), és jobban ügyeljen a vers ritmusára. A befejezett verset olvassa át, „szavalja el” magában: a döccenőkre, főlősleges szótagokra így biztosan felfigyel!

Újabb munkalehetőség...

A tanulás, az előmenetel biztosított

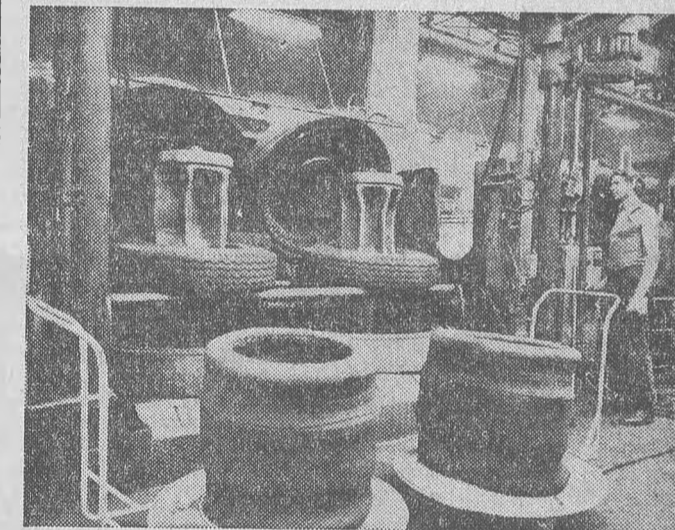
kasszállást biztosít, amelyért havonta 100—160 forint térítést kell fizetni. Házastársaknak, ha mindketten a gyárban dolgoznak, külön kétágyas szobát biztosít.

A szakmával nem rendelkezőket betanítják különféle ipari munkára. A betanulás idejére a férfiaknak hattól negyven napig kilenc-tizenkét forintos órabért adnak, a nők nyolctól-tíz forintig kaphatnak.

A betanítási idő után a teljesítménytől függően —

Az üzemen három műszak van, s ami sokaknak előnyt jelent: itt nem két, hanem három szabad szombat van! A vállalat védő- és munkaruhát biztosít. A dolgozók kedvezményes áron étkezhetnek az üzem konyháján. A vidékről bejáróknak utazási költséget térítenek.

A munka utáni pihenésre, kikapcsolódásra is bőven van lehetőség. Sportpályák, klubhelyiségek állnak a dolgozók rendelkezésére, s a vállalat

elérhetik a négyezeröttszáz forintos keresetet is. A női dolgozók, szintén a munkakör-től és a teljesítménytől függően, megkereshetik a három-ezer forintot.

A szakmunkásoknál más a helyzet: itt a munkában eltöltött idő és a gyakorlatlathatózódjanak a kereseti lehetőségekről és a konkrét munkakörökről.

A Taurus Gumigyár címe a következő: 1965 Budapest VIII., Kerepesi út 17. A tanulás, az előmenetel mindenki számára biztosított; a segédmunkásokból szakmunkások lehetnek.

— ZIMM —

— Odanézz! — lépett vissza az italból ablaktól Szerkes —, a buszmegállótól elindult egy csaj meg egy hapsi a bungi felé!

Hárman is odasiettek, kikukkantottak. A nő szőkésbarna hajú, fiatal, nyúlánk volt, a férfi alig idősebb, vékonydombájú alak.

— Épp nekünk való! — sziszegte Toma —, tegnap ügyis elmaradt a szórakozás.

— Gyerünk! — szólt Winnetou — elkapjuk a csajt!

Mikor a kiserdei vadászterületükre értek, óvatosan megközelítették a fiatal párt. Meglepődve vették észre, hogy az egyik bokor alá vonulva, önfelédten szerelmeskednek. A banda kúszva közelített a bokorhoz. Amikor egészen közel értek, Fodor elkliáltotta magát:

— Krapek! Kifelé a bokorból! Ide, hozzám!

A férfi rémülten tápázkodott fel, Bika már ütésre emelte a karját, amikor váratlan hang állította meg.

— Bika! Állítsd le magad!

Az „idegen” volt.

— Mit akarnak? — lihegte rémülten a férfi.

Winnetout nem zavarta az idegen feltűnése. A bokorhoz lépett, és felvihogott:

— Már le se kell vetköztetni a kicsikét!

A férfi látta, hogy nincs menekvés, könyörgésre fogta a dolgot:

— Nagyon kérem magukat, ne tegyék ezt velünk!

— Azzal tesszük, akikkel a kedvünk tartja! — legyintett Toma.

— Kifelé a csibével a bokorból! Álljon elénk a csaj!

— Nem! Nagyon kérem... a lány? Be a bokorba!

félreértik' a dolgot... uraim!

Ez a nő a feleségem... én a férje vagyok!

Winnetou félrelökte a társait, és elébe állt fenyegetően!

— Kuss, ezt a mesét már ismerjük! Fogjátok le, vigyék oda félre! Szépen végignézi, ami következik!

Hárman is lefoglalták a remegő férfit, aki tovább könyörgött:

— Bizony istenemre mondom, megmutatom a személyi igazolványunkat... férj és feleség vagyunk!... De nincs lakásunk... a feleségemknel otthon vannak a testvérei, nálunk az anyám... —

Az „idegen” hátrább tolt a társait:

— Mutassa a személyiket! Ha igaz, amit mond, futni hagyjuk!

A férfi remegő kézzel kotorta elő az igazolványát, és bár igen furcsának és megalázónak tartotta, hogy huli-gánoknak igazolja magát, remélve mégis, hogy felülkeredik bennük — ha más nem is — a férfiúi együttérzés, mutatta meg. Nem adta oda, hanem csak úgy odatartotta. Félt, hogy elveszik, eltépik, nem is tudta mitől félt, de nem bizott... —

— Menjenek — mondta társai felé fordulva. — Tényleg házaspár!

— Na és! — lázadozott Kamos. — Attól még használatba vehetjük a nacsásaszonny, nem? Máskor se kértünk iratot senkitől!

— Úgy van — mérgeskedett Bika —, mit izgat engem, hogy a felesége, a húga vagy a

lánya? Be a bokorba!

Az „idegen” felemelte a kezét, amitől egyszerre csend lett:

— Nem! Menjenek!

Visszaadta az igazolványokat a férfiaknak:

— Felöltöznél, és eltűnni! Winnetou felhördült:

— Azt már nem! Teljesen hülye vagy!

— Kuss! — ordított rá az „idegen”.

— Ilyen klassz husit nem adunk oda! — tolt a félre az útból Winnetou, — ha neked nem kell elsőnek, se másodiknak, akkor majd elkezdem én a sort! Fiúk, ki tart velem? — Ha hozzá mersz nyúlni, leütlek mint egy rongyot!

— Na, most már elég a basáskodásból! — ordított Winnetou, és váratlanul állon vágta az új fiút.

Az idegent váratlanul érte a támadás, de nem gondolkodott sokáig, hogyan viszkozza. Ökle, mely egyszerű-kétszer már bemutatkozott Winnetou állán, ismét lecsapott. Akár egy pöröly.

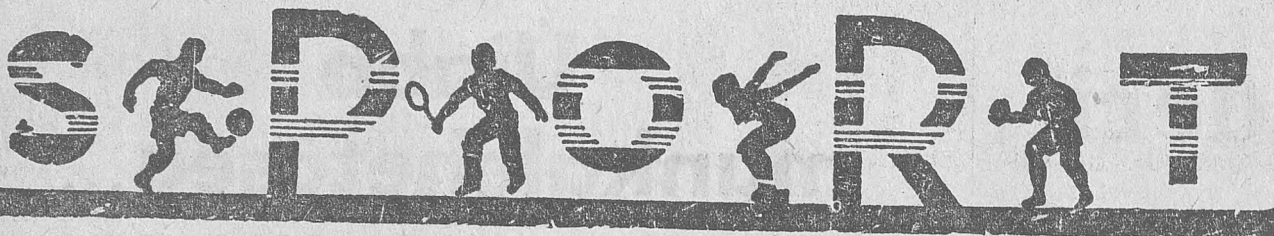
A főnök megszédült, de mielőtt felkészült volna a jobbegyenes viszonzására, balra is kapott egyet. Megtántorodott, és a földre huppant. Bika előrelépett, Nem lehetett tudni, hogy Winnetou védelmére indult-e, vagy csak közelebről kívánta megszemlélni a hanyatt vágódó főnököt. Az idegen nem sokat mérlegelt, Bikát is leütötte. Közben a férfit sürgette:

— Tűnjenek már el, az istenfáját!

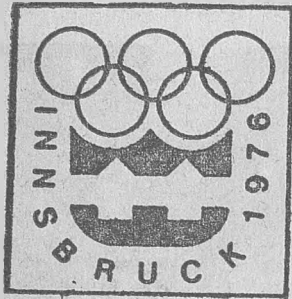
A férfi karon ragadta a feleségét, és rohanni kezdtek a buszmegálló irányába, amerről jöttek.

(Folytatása következik)

T. K.

TÉLI OLIMPIA

A téli olimpián nagy harc folyt az érmekért. A lesiklóverseny izgalmai szinte hetek óta tartottak, és különösen fokozódtak az utolsó napokban, amikor az edzéseken a svájci Bernard Russi alaposan megijesztette vetélytársait, csaknem 105 kilométeres sebességével. Az osztrákok megpróbálták mindent, hogy a presztízsvetést a maguk javára döntsék el.

A lesiklóversenyen harmadiknak indult Russi, és 1:46.06-os idővel a tizenötödiknek, tehát a legjobbak között utolsónak induló Klammer előtt győztesnek látszott. De Klammer a jeges pályára előnyeit kihasználta, csökkentette a kockázatot is, és néhány század másodperccel megelőzte Russit. „Megvan a győzelem, máris megérte, hogy váltottuk az olimpiát” — mondták a rendezők.

A 30 kilométeres futás győztese Szegej Szaveljev 27 éves szovjet katonatiszt lett. Igaz, eléggé megszorította őt egy 21 éves amerikai diák. Meglepetésre látványos volt a norvég lemaradás. Csaknem Szaveljev győzelmével egyidőben még egy szovjet aranyérmes ünnepltek. Aranyérmes csak olimpiai újonc, Galina Sztjepanszkaja nyerte 1500 méteren az első női gyorskorcsolyázó-számot. A 26 éves leningrádi versenyző igazából nem számított az esélyesek közé.

Erdemes még visszatérni a megnyitóra, amelyhez foghatót talán még nem látott az innsbrucki nézősereg, sem az ötszázmillió tévénéző a világon. Fiatalságot, derűt, kedvességet sugárzott a különböző elegáns, nemzeti jellegű is kifejező öltözékekben megjelenő olimpiai mezőny. A mellékkörülményeket nem mutatta a televízió. Ilyen erős biztonossági intézkedések még sohasem voltak. A repülőterén minden poggyászt átvizsgáltak, a Bergisel alján pedig valamennyi néző, résztvevő elsétált a rejtett kuszálék mellett, amelyek jelezték volna, ha valakinél fémtárgy van. Semmi baj sem volt.

Az osztrák televízió 24 órán át számtalanszor megismételte Klammer győztes lesiklását — s a közönség sem tudott betelni vele. Klammer a sírből hozta vissza az aranyérmes. Mint elmondta, az egyik ugratónál rosszul ért a hóra, időt veszített, és magában már fel is adta a versenyt. De Klammer a verseny utolsó szakaszában felülmúlta önmagát, minden hátrányt ledolgozott. A lapok is tele vannak Klammerrel. A legmérték-tartóbb meghatározás: „Ferenc király”. A koronázatlan, de olimpiai babérral övezett fiatal ember 22 éves, és Mooswald 300 lakosú karintiai községben mezőgazdász — már amikor a hó enged.

Seefeldben bonyolították le a biatlonversenyt. A sok-sok sífutó pluszfelszerelést is vitt, puskát, mert ebben a számban a futást időnként céllovás szakítja meg, a kettőt együtt értékelik. A kísérők kiegészítő felszerelése egészen más volt. Rádió adó-vevő. A sífutásban, ahol egyenként indítják a versenyzőket, nagyon számít a pontos helyzetjelzés, ezért kellenek a bokrokban rejtőzött rádiósok, akik állandó kapcsolatban lehetnek egymással. A biatlon váratlanul nagy előnnyel megint szovjet sífutó nyerte.

Nyikolaj Kruglov, 25 éves, Gorkijból származó, jelenleg moszkvai sportoló kilencediknek indult útnak, s idejét már senki sem tudta megközelíteni. Ötvenketten indultak, egy amerikai feladta. Egy finn után megint szovjet, és egy olasz után ismét szovjet következett.

A női gyorskorcsolyázók is megjelentek a jégstadionban az 500 méteres versenyen. A 26 éves detroiti lány győzött, Sheila Young, aki ezen a távon a világcúscsot tartja. A szovjet Tatjana Averina a tizenkettedik párban mindent megpróbált, hogy megváltoztassa az eredménylistát, de a nagy igyekezetben a végén elmeredezett, és ez csak a bronzéremhez volt elég.

Szánkós akrobaták

A műsor leglátványosabb része az egyes versenyszámok harmadik futama volt, Iglben, a párját ritkító jégteknőben. Műjégből formáltak ki a pályát, amelynek két oldalán még járda is van, hogy az érdeklődők jobban tudják követni a versenyzők útját. Az idegborzó helyeken is látlakó vannak.

Félelmetesen indult el a törékeny nézők szánkója. A szánkós ügyességének, gyakorlatának óriási szerepe van ebben a sportban. Súlypont-áthelyezéssel, kézi kormányzással vagy lábbal való fékezésel igyekeznek az utolsó cseppig kihasználni a pálya lehetőségeit, s merészen vett kanyarokkal felkockozni a sebességet. A szánkózásnak ez a negyedik olimpiája.

Bronz után arany

Iglben női egyéni szánkóversenyyel kezdtek. A befőzés, a negyedik futam következett. A 870 méter hosszú, tíz kanyarral tüzdelte, átlagban 8,5 százalékos esésű pályán huszonhat versenyző indult útnak. Az elején került sorra Margit Schumann, az NDK versenyzője. Fantasztikus! — kiáltottak fel a nézők, amikor megtudták, hogy mindössze 42,65 másodpercre volt szüksége. Ez annyit jelentett, hogy az előző három futamban szerzett előnyének birtokában elnyerte az aranyérmes. Ez volt az NDK sportolói dicsőségének első győzelmé. Margit Schumann háromszoros világbajnok, háromszoros Európa-bajnok, és a saporú bronz után most előbbre lépett.

Evés közben jön meg az étvágy. A férfi egyesben (ennek a pályahossza 1220 méter, 14 kanyarral) csaknem végig úgy látszott, hogy a negyedik futamban elért eredményével Josef Fendt, az NSZK szánkózója győz, de nem sokkal később Detlef Günther megszerezte a második NDK aranyat. Günther a célban ujjongva pattant fel szánkójáról, hosszú ideig ünnepltek. Huszonkét éves, vilánszerelő — ez itt fontos — súlya ideális, 90 kiló.

Tizennégy

századmásodperc

Ritka eset, hogy világversenyen először indulók mindjárt a dobogó tetejére kerüljenek. Az NDK-sportolók „aranynapján” pedig ez történt. A kettős bobok versenyében a korábban gerelyhajító Meinhard Nehmer és a volt tízpróbázó, Bernhard Germeshausen aranyérmes nyert, jóllehet, most indultak először világversenyen.

Az 1000 méter a női gyorskorcsolyázás óriási, ugrásszerű fejlődését mutatta. Kilencen futottak a régi olimpiai rekordon belül, s mindössze

14 századmásodperccel kapartotta meg az elsőseget Tatjana Averina. A 25 éves gorkiji egyetemista — ezen a távon világrekorder — a hatodik párban futott egy NDK kislánnyal, aki nem készítette nagyobb megerőtetésre.

Az ötkilométeres női sífutásban voltaképpen nem meglepetés az az északi győzelem, amely a 27 éves Helena Takalo nevéhez fűződik.

A normál, 70 méteres sáncban Seefeldben vetélkedtek a férfi ugrók. Az első sorozatban két NDK-ugró került az élre; Hans-Georg Aschenbach és Johann Danneberg. Aztán jött a második sorozat! Izgalmas izgalma, kockázatváltás, sok nagy ugrás, de váratlan megingás is.

Negyvenediknek ugrott Aschenbach. A hosszú várakozás nem viselte meg idejét, minden úgy sikerült, ahogyan akarta. Az utolsó métereket már boldogan, karját lengetve futotta. Joggal örült, 84,5, valamint 82 méteres ugrására 252 pontot kapott, ami ilyen sáncban szinte példa nélküli sikernek számít. És nem sokkal később joggal örült Johann Danneberg is az ezüstéremnek.

Este az olimpiai stadionban a páros műkorcsolyázók zárták a napot. Az aranyérmes ki más is nyerhetne volna, mint a szovjet világ- és Európa-bajnok, Rodnyina-Zajcev kettős.

Vajda visszalépett — Regöczy—Sally ötödik

A sporttörténetben volt már elázott, szűk körű, kellemetlen, aranylázás téli olimpia, a XII. talán úgy kerül be a krónikába, mint náthalázás. Az olimpiai faluban hétfőn reggel már csaknem 150 lázas megbetegedést jelentettek be. Sajnos, a magyarok sem immunisak: a férfi műkorcsolyázásban Vajda László sem tudta folytatni a versenyt.

Nyikolaj Bazsukov leningrádi edzőiskolás a 30 kilométeres sífutásban bámulatos kezdés után a táv második részében egy kisse visszaesett, de néhány másodpernyi előnyt meg tudta tartani, és győzött is honfitársa, Beljajev előtt.

A 3000 méteres gyorskorcsolyázásban Tatjana Avefina aranyérmes, ő a legsikeresebb olimpiai női versenyző lett. Már nem tudják „lekörözni”. A női lesiklásban a nagy esélyes svájci Nadig a súlyos influenza betegek között van, nem tudott rajthoz állni. Osztrák vetélytársa, Brigitte Totchnig egy ideig élesztette a hazai reményeket, de ezekből csak második helyezést ért el. Győzött, a legutóbbi hetek formája alapján talán váratlanul, Rosi Mittermaier nyugatnémet versenyző.

Minden idők legeredményesebb női gyorskorcsolyázónője, Ligyia Szkoblikova (jobbról) Innsbruck 64-szeres aranyérmese köszönti mellő utódját s tanítványát, Tatjana Averinát, Innsbruck '76 legsikeresebb korcsolyázóját (2 arany, 2 bronz)

Az északi összetett verseny eredménye már előrebetűzött, amikor az NDK versenyzői speciális ugróknak is becsületesre való eredményeket értek el a középsáncban. A sífutásban betetőzött az újabb NDK siker. Ulrich Wehling, 23 éves oberwiesenthaler főiskolás sürűn kapta futás közben a jelzéseket, hogyan áll az összetett pontversenyben. Nyugodtan mehetett biztonságra. Bár jóval előtte Urban Hettich bombairamban hajtott, a futásban első is lett, s a végelszámolásban kilenc hellyel ugrott előre, másodiknak.

Semmi kétség nem fért a jégtáncban (első ízben olimpiai szám) a szovjet Pahomova—Gorskov pár győzelméhez, s nagy sikere volt a Regöczy—Sally kettősnek; szép táncukkal az ötödik helyen végeztek.

★

Melyik sport hízal a legjobban? A kérdés nem elvetendő. Ismert orvosokat szölgaltattak meg erről, s állást foglalt az osztrák táplálkozástudományi intézet is. Eszerint a téli olimpia, a televízió műsoradata, ha valaki szakadatlanul a képernyőt bámulja, és közben eszeget-iszogat. „Három óra alatt 1050 kalóriát tesz ki ez, vagyis az olimpiai végére akár 2 kilót is hízhathat a karosszékre legyökerező szurkoló.” — Ezt közölte a tiri rádió, hozzátéve, hogy a hosszabb műsoroktól kell tartani a legjobban. A hosszabb és vonzóbb műsoroktól.

★

Ezek közé tartozott a jégtánc. Amikor a már esetleg elpilledt nézők fülét megütötték a Csárdáskirálynő dallamai, egyszerűen újjáéledt az érdeklődés. A havasokba még nem tört be teljes erővel a beat- és a dzsesszkorszak. És még jobban odafigyeltek az emberek, amikor egy kedves fiatal pár kezdett táncolni a kedvelt zenére. Nehéz dolog utolsónak futni, Regöczynek és Sallaynak ez jutott ki osztályrészül, de minden elfogódottság nélkül mutatták be műsorukat.

Hajszállal

Már kezdenek találkozni az előző napok döntőiben is részt vett sportolók. Így volt ez a női 10 kilométeres sífutásban. Raisza Szmetyanina körülbelül a mezőny első felében indult el, s nem sokkal több mint 30 perc kellett neki, hogy beérjen a célba, s ezzel feladja a leckét a többieknek. Azok igyekeztek is. Helena Takalo (finn) szinte hajszállal megközelítette, míg Kulakova jobban elmaradt, és a bronzérmes szerezte meg.

Plusz öt fok a jégpályán! Iglben a férfi kettős száncok száguldtak a 120 millió schilling költséggel készült műjégteknőben, amely miatt most

FTC: Jó év után szép tervek

Jó évet zárt a Ferencvárosi Torna Club. Az országos bajnokságot most elkészült mérlege nemcsak a klub javuló sporteredményeiről tanúskodik, hanem saját bevételeinek növekedéséről is.

A zöld-fehér sportolók tavaly 31 országos bajnokságot nyertek, tizeneggyel többet, mint az előző évben. Pozitív a mérleg az egyesületi versenyjeleink. Fontosnak tartják az egyesületben az utánpótlás, hiszen az egyik rangsorában a Honvéd mögé a második helyre zárkóztak fel.

A klub az idén két speciális feladatot is meg lehetőségekkel gazdagodik: kíván oldani a versenyzők olimpiai felkészülésének segítése és a kerületi tömegsportjának támogatása.

Sportolónk téli alapozása jól sikerült, a Magyar Olimpiai Bizottság elismerésben részesítette egyesületünket ezért a munkájukért — mondta Harót János, a klub elnöke.

Elnökségünk 14—16 olyan versenyzővel számol, akik ott lehetnek Montrealban, a magyar soortküldöttségben. Mexikóban az olimpián ver-

senyzőink 13,25 ponttal járultak az összeredményhez. Montrealban húsz pontot várunk sportolóinktól. Az egyes sportágak közül a birkózásban (Klinga, Balla), kajak-kenuban (Povázzai), férfitornában (Magyar) éremre számíthatunk, a csapatsportágak közül a vízilabda, női és férfi kézilabda együttesben szerepelnek versenyzőink.

Folytatódik a pálya további modernizálása. Egy évvel belüli mérkőzéseket is lehet majd játszani az Üllői úti sporttelepen.

tetemrehívást követelnek osztrák szakkörök. A pálya hossza ugyanis 1240 méter, a más világválogatottak előírt 1300 méter helyett. Ezért a nemzetközi szövetség mostani ülésén nem Innsbrucknak ítélte oda az 1977. évi világbajnokság rendezési jogát. Csak nem fogják bezárni a műjégteknőt? A versenyen egyébként a másodperc minimális töredékével az NDK legjobb kettős nyert.

Vigasztalódás

A nyugati országokból jött küldöttségek az óriás műlesiklás befejező részével vigasztalódtak. Gustavo Thöni vezetőst szerzett az első futamban. Ennek hírére rengeteg olasz turista kerekedett fel, hogy a második részben még szurkoljon neki. A versenyhez vezető utakat hajnalban lezárták a magánautók előtt. A versenypályát szigorúbban tűzték ki ezúttal, jegesebb volt, nehezebb, mint előző nap. Nagy harc volt ebben a számban is, több bukás. Minimális különbségek, végül svájci győzelem. Első Heini Hemmi, Thöniék még érem sem jutott.

Érdekes visszhangja van az első doopingügynek. Több lap vezető helyen foglalkozik vele. Érdeklődés. A havasokba még lülvizsgálását, mondván, hogy ezúttal elrettentő példát hoztak össze. Valamennyi sportoló, aki most a járványos náthához idején akármilyen ártalmatlan, a teljesítményre semmilyen sem hatásos orzsepet használ, mint Kulakova, tortúrának van kitéve. (Ugyanezt mondta a doopingvizsgáló bizottság vezetője is.) Vagyis nemcsak a versenyzés kockázatos, hanem a gyógykezelés is?

Drámai pillanatok

Seefeldben drámai hangulatban folyt le a 4×10 km-es férfi sífutó váltók küzdelme. Az első közjáték az volt, hogy az első váltás után a 2. helyen haladó NDK válogatottja 11,7 kilométernél kénytelen volt feladni a versenyt, mert Axel Lesser térd sérülést szenvedett. Újabb váratlan fordulatként a Szovjetunió kitűnő erőkből álló váltójának a rajta is rosszul kezdődött, az első futó, Beljajev sikötése kilazult, a kitűnő sportoló kilenc kilométernél elvesztette egyik lábát, és csaknem 1000 méteren át egy léccel haladt, s a 11. helyen volt kénytelen váltani Bazsukovot. Az olimpiai aranyérmes Bazsukov megpróbálta a lehetetlent, a 3. helyre hozta fel csapatát. Ezután Szaveljev 30 kilométernél a 6. helyről váltott, míg nem Garanyin káprázatos hajrával végeredményben bronzéremhez juttatta csapatát. Az aranyéremért folytatott ver-

Rosi Mittermaier második aranyérem

sengésben a svédek, a norvégok és a finnek között minimális különbségek voltak. Végül Finnország az északi síelésben második aranyérmeshez jutott.

★

A női résztvevők között, a gyorskorcsolyázásban a kettős arany- és bronzérmes szerzett Tatjana Averina mögé a nyugatnémet alpesi síelő, Rosi Mittermaier zárkózott fel. A női műlesiklásban Mittermaier második innsbrucki olimpiai elsőseget szerezte meg, és győzelme annál is értékesebb, mert az eddigi 11 olimpián még nem avattak női műlesiklásban nyugatnémet bajnokot.

A férfi gyorskorcsolyázóversenyek második napja a skandináv és a szovjet korcsolyázók különharca jegyében zajlott. Norvégia révén az északi sportolók most „egyenlítették”: az olimpiai jégstadionban 500 méteren Norvégia is megszerezte az első innsbrucki aranyérmes — választva Kulikov 500-as elsőségére a 28 esztendő katonatiszt, Sten Stensen révén, aki már Saporóban is kétszeres bronzérmes volt. A további érmes helyezések a szintén külön klasszist képviselő hollandoknak, Kleinének és Van Heldennek jutottak.

A nap utolsó száma a férfi műkorcsolyázás befejező része volt. Zsúfolt nézőtér előtt mutatták be tudásukat a versenyzők, s végül a brit John Curry szerezte meg az olimpiai bajnoki címet, de nagy sikere volt az amerikai Kubickának is, aki a sportág történetében először mutatott be szaltógyakorlatot a jégen.

TUDOMÁNY TECHNIKA

Gyógyító hideg

Ki ne ismerné a furcsa érzést: amikor az orvos fogház és más kisebb műtétek esetén értvert vagy klóretilt permetez a fájó testrésze, a kezelés helye körül hirtelen minden elszibbad, s a műtét ideje alatt nem érzünk fájdalmat. Ilyenkor kevesen gondolnak rá, hogy a „fagyasztás” alkalmazása több évezredes múltra tekint vissza.

Az egyiptomiak már kétezzer évvel ezelőtt felismerték, hogy a beteg testrésze lehűtése enyhíti a fájdalmat. Kiseb sebészeti beavatkozások előtt ezert jégdarabkákat helyeztek a műtét területére. Amikor még nem ismertek más érzéstelenítő szert, a téli csaták és háborúk idején a katonáorvosok megfigyelték, hogy a nagy hidegben kevésbé fájdalmasak a műtétek. Ezért ilyenkor kint, a nyílt csatamezőn operálták le a menthetetlenül szétrombolt végtagokat. A hideg érzéstelenítő hatásának ismeretében Larrey, a napóleoni armádia sebésze, akinek néha 24 óra alatt kétezer amputációt kellett végrehajtania, úgy oldotta meg feladatát, hogy jeges vízzel tette érzéketlenné az operálandó testrészt.

Később gyorsan illó anyagokat (kámfort, étert) kezdtek alkalmazni, mivel ezek, párolgásuk során, sok hőt vonnak el a bőrről, s így csökkentik annak érzékenységét. Ennek tökéletesített formája a ma is gyakran alkalmazott permetezés (angol szóval: spray), amellyel igen finoman elporlasztott klóretilt juttatnak a bőrre vagy nyálkahártyára.

Az elmúlt évtizedekben a világ tudósai — orvosok, fizikusok és biológusok — a hideg biológiájának kutatásában a jövő egyik legérdekesebb és igen sokat ígérő tudományos területét fedezték fel.

Fontos szerephez jut a hideg például a szemészetben. Egyes hályogműtéteknél szükségessé válik a szemlencse eltávolítása. Ezt a rendkívüli pontosságot igénylő műtétet ma már nem a korábban alkalmazott pinzettával végzik, hanem golyóstollhoz hasonló műszerrel, amelynek fémtokjából folyékony hűtőszert párologtatnak el. A műszer párányit, aranyozott csúcán finom jégkristályok jelzik, hogy sikerült elérni a mínusz 25 Celsius fokos hőmérsékletet. Amint a műszert a szemlencséhez érintik, ez a pontszerű csúcs azonnal törő része alatt odafagy. A megfagyott szemlencsét ekkor úgy lehet kiemelni, hogy a lenyomatok az esetek 96 százalékában sértetlen maradnak viszsza. A korábbi módszernél az általában csupán 75 százalékban sikerült.

Az orr-, fül-, gégekinikákban is mind szélesebb körben alkalmazzák a helyi mélyhűtést. Mandulaműtétek, de száj- és garatüregi daganatok eltávolítása során is bevált az operálandó szövetek lehűtése mínusz 170—180 Celsius fokra. A műtét így percek alatt lebonyolítható, szinte vérvesztés nélkül. Ezzel a módszerrel még a vérzékenységben szenvedő betegek operálása is veszélytelenül elvégezhető.

A hideg kezelés lehetőségei a bőrgyógyászat, nőgyógyászat és urológia területén is folytatódnak. Itt nagyobb műszert alkalmaznak, mint a szemkinikákban. A hőmérséklet csökkentése ugyancsak folyékony hűtőszerek elpárologtatásával történik. A műsze-

rek annyira izoláltak, hogy a rendkívül alacsony hőmérséklet, mínusz 180 Celsius fok mélységig, csak a munkafelületen jön létre. A műszer, illetve a módszer fejlesztése a drezdai Orvostudományi Akadémia érdeme. További lehetőségek nyílnak még, elsősorban a szervátültetések területén.

A csontvelő konzerválásához például mínusz 196 Celsius fok szükséges. Szervezetünk e fontos része mintegy 2 kilogramm súlyú. Aki éveket ezelőtt veszes vérszegénységben megbetegedett (ez a betegség a vérképzés minden fajtáját rendkívül erősen gátolja), a transzfúziók ellenére meghalt. Ma a Szovjetunióban ezt a korábban halálos betegséget eredményesen gyógyítják csontvelő-átültetéssel.

A csontvelő konzerválási módszernek kidolgozásában kiemelkedő eredményt ért el Puskarj harkovi professzor. Ehhez több évtizedes munkára és sok ezer kísérletre volt szükség. A fagyasztás minden szakaszában külön technológiát alkalmaznak. A fagyasztáshoz szükséges tartályokat, valamint a tároláshoz használt konténereket mélyhőmérsékleti fizikusok szerkesztették ki. Mindehhez a kémikusok produkálták a polyethylén-oxidot, amely a mélyfagyasztott sejtek „újraélesztéséhez” szükséges. A klinikusok minden alkalommal felülvizsgálták a transplantátum értékét, és arra a következtetésre jutottak, hogy gyakorlatilag semmi különbség nincs a konténerekben tárolt és a friss preparátumok között. Így sikerült létrehozni az úgynevezett „csontvelőbank”-ot.

Több különböző, életfontosságú szerv átültetése más számos ország orvosi gyakorlatába tartozik. Szerte a világon több ezer sikeres veseátültetést végeztek már el, s az átültetésre váró vese konzerválásánál döntő szerepe van a hűtésnek. Korábban a szövetek fagyasztásánál elért mínusz 79 Celsius fok már nagy sikernek tűnt. Ezen a hőmérsékleten azonban nem vált lehetővé hosszabb idejű tárolás, s a rendelkezésre álló transplantátumok csekély száma jelentősen akadályozta a szervátültetés kifejlesztését.

A Szovjetunióban az Ukrán Tudományos Akadémia felügyelete alatt nemrég külön intézetet alapítottak a kryogbiológia és orvostudomány kérdéseinek kutatására (a görög kryosz szó magyarul: hideg). Az intézetben a többi között azt vizsgálják: hogyan lehet alacsony hőmérsékleten a élő szövetek életképességét meghosszabbítani. A szerv- és szervátültetés feltételeit lényegesen javíthatja, ha a betegnek nem kell túl sokáig várakoznia, amíg egy haláleset révén hozzájuthat a számára szükséges testrészhez. Mint a szovjet Szputnyik beszámolt róla: egy 38 éves berlini vasutas életét az mentette meg, hogy a Szovjetunióból repülőgépen küldött olyan, a beteg testébe veszély nélkül átültethető vesét, amelyet az intézetben már 30 órája tároltak.

A vérkeringésről leválasztott vesét a legutóbbi időkig csupán 30—40 percig tudták átültetésre alkalmas állapotban tartani. A szovjet kutatók munkájának eredményeképpen most sikerült olyan újfajta hűtőeljárás találni, amely 30—40 óráig biztosítja a kioperált szervek, szövetek átültethetőségét.

MÁJ, SZÍV, AGY

Három ponton támad az alkohol

Az alkoholfogyasztás ártalmasságáról írt elgondolkodtató cikket Arthur Fisher, a The New York Times Magazinban. Biológusok, pszichológusok, orvostudósok véleményére és legújabb kutatásaira támaszkodva elemzi az alkoholnak az emberi szervezetre gyakorolt roncsoló hatását.

A szakemberek szerint nagyon nehéz megállapítani a naponta biztonságosan elfogyasztható adagot.

Az alkoholnak különösen három támadási célpontja van szervezetünkben: a máj, a szív és az agy.

Koronaér-megbetegedések

Nézzük először a máj és az alkohol kapcsolatát! Az alkoholtól eredő májbetegségek az Egyesült Államokban a halál okai között a negyedik helyet foglalják el. Dr. Charles Lieber amerikai egyetemi tanár önkéntesen végzett kísérleteket. Azt tapasztalta, hogy az alkohol a máj anyagcseréjét változtatja meg. A máj nem a zsírt, hanem az alkoholt égeti el. Így a zsír a májban felhalmozódik. Az alkoholisták jó diéta ellenére is úgynevezett zsírmájot kapnak, sőt vérükben felszaporodik a zsír is, s ez közvetve a köszvényvel is kapcsolatos.

A zsírmáj azonban még nem halálos betegség. Az alkoholtól kapott hepatitis és a májsugorodás viszont már az. Először kísérleti úton dr. Liebernek sikerült májsugorodást létrehozni páviánokon. Ha összehasonlítjuk egy beteg pávián máját egy hasonló bajban szenvedő ember májával, csak alig tapasztalható különbséget találunk.

Természetesen Európában is foglalkoznak ezzel a kérdéssel. A francia Peignot professzor és a bonni dr. Lieber úgy tartják, hogy körülbelül napi fél liter whisky az a bajloslatú határ, melynek átlépésével 50 százalékos esélye van mindenkinek a májsugorodásra. Erről dr. Emanuel Rubin, a patológiai professzor azt mondta, hogy ennek a mennyiségnek elfogyasztása napjainkban egyre inkább általánossá válik. Lassan sok területen már életformává válik a reggeltől estig tartó szeszital-fogyasztás.

Térjünk most át a szívre! Dr. Jack Mendelson, az Alkohol- és a Kábítószer Kutató Központ igazgatója a McLean kórházban a következőket mondja: „Bizonyítható, hogy azok az emberek, akik isznak, sokkal nagyobb valószínűséggel kapnak koronair-betegséget.” Dr. Mendelson 1973-ban tárta fel, hogy azok az emberek, akik az úgynevezett 4-es számú hiperlipoprotein-meniában (a vérben a zsírok igen magas szinten vannak) szenvednek, ha isznak, akkor fokozódik vérük zsírtartalma. Ez pedig egyik tényezője a koronair-betegségnek. Az amerikai férfiakosság 12—15 százaléka az említett betegségben szenved. Meg kell tehát mondanunk ezeknek az embereknek, hogy ne igyanak többé.”

Négy tanács

Dr. Rubin szerint az alkohol a szívizomra és általában az izmokra is nagyon károsan hat. Az alkohol csökkentíti az izmok összehúzódó képességét. Jól tudjuk, hogy a szívizom, illetve az izmok összehúzódásánál és elernyedésénél kulcsszerep jut annak, hogy az izomsejtek bizonyos

pontokon befogadhatják, illetve kiengedhessék a kalciumot. Ebben a folyamatban és a szívizomsejtek más kémiai reakcióiba is rendkívül rombolóan avatkozik be az alkohol.

Végül az alkohol és az agy kapcsolatáról ír Fischer. Megállapítása szerint erről tudunk eddig a legkevésbé. Azt persze kísérletekkel már bebizonyították, hogy a rendszeres és jelentős alkoholfogyasztás komoly szellemi rendellenességre, az agy és az idegrendszer rongálódására, valamint az itélő- és felfogóképesség gyengüléséhez vezethet. Igen tanulságos kísérleteket végzett Ernest Noble professzor. Dr. Noble fekete egereket használt kísérleti alanyként. Napi egy liter bort adtak nekik, s ezek után elemezte egy-egy kis „áldozat” agyát. Az alkohol az agyban alapvető anyagcsere-folyamatokat zavart meg. Dr. Noble szerint az éhgyomorral megivott alkohol gyorsan bekerült a vérkeringésbe, s gyengíti az agy koncentráció-képességét. S bizony lehetséges az, hogy ha valaki 20—30 éven keresztül üres gyomorral iszik meg napi két-három féldecit, akkor ez memóriájának és fókuszosságának állandó romlásához vezet.

Most már nincs más hátra, mint hogy ismereteink tudatában levonjuk a tanulságot is. Fischer az alábbi néhány pontban foglalta össze tanácsait; 1. Ne lépjük túl a határt, mely körülbelül fél liter borznak felel meg. 2. Néha itassunk be egy-egy száraz napot a „medvesek” közé, hogy a májunktak egy kis időt adjunk a felépülésre. 3. Lehetőleg kerüljük a tömény alkoholt. 4. Ne igyunk üres gyomorral. Az étel lassítja az alkohol felszívódását a vérbe. Igyunk inkább bort vagy sört, de azt is csak étkezéshez.

Nincs rá szabály

Vízszintes: 1. Elmélkedés a labdarúgóidény kezdeteiről (zárt betűk: A, E, S, K); folyt. a függ. 76. sz. alatt. 16. Csokirak, csokoládék. 17. Van ilyen hajó is. 18. Folyó Csehszlovákiában, a Sajóba ömlik. 19. Kis barlang. 21. Húsvagdalkék. 22. A gépjármű ad ilyen hangot. 25. Elébe kerül. 27. Régi hossz-mérték. 28. Olajbogyó. 30. Fiókos szekrény. 31. Szovjet repülőgéptípus jele. 32. Fél paszta! 34. Hibázott. 35. Hirt küld — népies alakja. 36. Falragasz részlet. 37. Idegen férfinév. 39. Kötőtendő úrlapok. 41. Iró, műkritikus, a Nyugat főmunkatársa (Artúr, 1876—1944). 42. Úzlet. 44. Mindennapos életfunkciónk. 45. Fennsik, lapos hegytető. 46. XVIII. századi stílusirányzat. 48. Levegő. 49. Sportegyesület. 50. Sáfár kezűleg. 51. Munkaszükség. 52. Kétszeres Kossuth-díjas festőművész (István, 1865—1961). 53. Etelészítő. 54. Egyik legnagyobb kohászati vállalatunk jelzője. 55. Tér betű. 57. Az éter és az alkohol gyöke. 59. Vissza: titokban megírt. 61. Művészharomszög. 63. Útőzék. 65. Ötven naevobikk fele! 67. Idősebb nőrokon, néptelen. 68. Létrehozni. 70. Félzsidó a Szovjetunió északnyugati részén. 71. Agy betű. 73. Madárörv. 75. Vektor fele! 76. Sporteszköz. 77. József Attila verse. 79. Kártyajáték. 82. Budapesti kerület. 83. Század eleji dal-költőnk, sok száz műdal szerzője; utóneve kezdőbetűjével (1881—1938). 85. Vastag, durva szövésű posztó. 87. Készséges.

Függőleges: 1. Demokratikus államforma. 2. Egymást előző betűk. 3. Kötőszó. 4. Munkácsi inasának jelzője. 5. Rendeltető. 6. Színpadi szereplő. 7. Az 61-es páros betű. 8. A nitrogén, a kálium és az oxigén vegyjele. 9. Gépkocsimárka. 10. Rézdarab. 11. Elküldött női lakrészek a mohamedánoknál. 12. Haladó szellemű francia író. 13. Ellenállása csökkén. 14. Lángra lobban. 15. Y. A. 20. Szolmizációs skálahang. 23. Munkahelyek a banya alsóbb területén. 24. Ahová a legifjabbak járnak. 25. Madách drámája. 26. Fantáziadús. 29. Kicsúszik... a talaj. 30. Valaminek a bekövetkeztétől marad. 33. Utóiratyák.

KIS TÖRTÉNETEK

Híres emberekről

Goldmann György, a már-tírhalt szobrászművész, két esztendő párizsi tartózkodása idején beküldte a Nemzeti Galéria Gyűjteményében őrzött önportróját a párizsi Grand Palaisban rendezett 1927. évi nemzetközi kiállításra. A beküldött tárggyakkal Goldmann idejében eljuttatta az önportrét a zsűrihez. A megnyitást megelőző héten még nem kapott értesítést arról, hogy művét elfogadták-e vagy sem... Addig kínozza a türelmetlenség és a kétség, hogy elment a Grand Palais-ba, s érdeklődni próbált szobrának sorsa felől. Am a rengeteg beküldött anyag között a magyar fiút művéről senki sem tudott felvilágosítást adni.

Goldmann tehetetlenül és csüggedten áldogált a kiállító terem előcsarnokában. Már-már távozni készült, mikor a Grand Palais öreg portása megszánta az elkeseredett fiatalembert.

— Nézze, Monsieur — mondta atyai hangon Goldmann-nak —, én nem hagyhatom el a helyemet, de maga menjen be szépen abba a nagy terembe, ott hátul, s próbálja megkeresni a szobrát... A többit meglátjuk...

A művész nekiindult, s hosszasan bolyongott a hátsó

nagy terembe összehordott sok száz szobor között. Gondosan végigfűrkészett minden zúgot, de önportróját sehol sem találta. Teljesen letörve érkezett vissza a portáshoz, s reménytelenül legyintve közölte vele:

— Nincs. Nem találtam meg.

A portás arca felderült.

— Jól megnézte, Monsieur?

— Kérdezte mosolyogva.

Goldmann búsan bólintott.

— Akkor maga nagy ember — lelkendezett erre a portás, és megragadta a művész kezét. — Gratulálok uram, a szobrát elfogadták.

És Goldmann elképedt pillantását kiélvezve, hozzáletette:

— Ugyanis a kiállításra került szobrok most rendezik. Oda a megnyitáig idegen a lábát be nem teheti. Tehát beeresztettem magát a zsűri által visszaszerezett szobrok raktárába, mivel pedig ott a szobra sincsen, akkor...

A szobrász megölelte az öreg portást, s rohan hazára. A lakásán már várta a hivatalos értesítés: önportróját ott szerepel a világ legjobb szobrászművészeinek alkotásai között.

S amit akkor még nem tudott: az igényes zsűri dicséretben is részesítette a húszhárom éves magyar művész alkotását.

MILYEN SÖRT ENGED INNI A KORÁN?

Hogyan lehet olyan italt gyártani, amely sörnek látszik, sör íze van, és mégsem sör. Ez a nagy probléma foglalkoztatja az angliai Yorkshire-ban Richard Theakston sörfőzőt. A sörfőző mester nemrég ugyanis találkozott egy saúd-arabiai üzletemberrel, aki sört akar importálni országába. Az iszlám azonban tiltja az alkohol fogyasztását, ezért ez az arab üzletember olyan itallal kívánja oltani homfiársai szomját, amely olyan mint a sör, de mégsem az „igazi”.

Theakston, az egyik legrégebbi angliai sörfőző üzem tulajdonosa, még egyelőre nem tudott megoldást találni. Fő probléma, hogyan lehet kialakítani azt az ízt, amely a nála készült, híres old peckular ízzel azonos, de az ital nem tartalmaz alkoholt.

Az „arab sör” kísérletei tovább folynak.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16									17					
		18					19	20		21				
22	23					24				25				26
27			28				29	30						31
32		33		34					35					36
37			38		39			40					41	
42				43			44						45	
46					47		48						49	
50				51						52				53
				54				55		56		57		58
59	60			61		62		63	64				65	66
67					68			69					70	
71					72		73						74	75
76				77		78			79	80			81	82
83			84				85		86		87			88

36. Kiindulópont. 38. Megélelt. 66. Mozgékony, friss. 69. Olyan kény, olyannak. 72. Hűspogácsa. 74. Mindenkinek kiadja a részét. 76. A vízsz. 1. folytatása (zárt betűk: R, U, M, I). 77. Az Erdélyi-érchegeységben élő nép. 78. Római 1400-es. 80. Luxemburgi és szovjet gépkocsik nemzetközi jelzése. 81. Logika egynemű betű. 84. Lásd a 15-öst. 85. Üsszétételekben rangot jelent. 86. Az asztácium vegyjele. 88. Az Ötsemkört című tévésorozat riportereinek névbetűi. Beküldési határidő: 1976. február 28.

